

ผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยต่อชุมชน : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน

ปริญญานิพนธ์
ของ
ศรศักดิ์ สัตยานุวัตร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์

มีนาคม 2550

ผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยต่อชุมชน : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน

ปริญญานิพนธ์
ของ
ศรศักดิ์ สัตยานุวัตร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์

มีนาคม 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยต่อชุมชน : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์
มีนาคม 2550

ศรศักดิ์ สัตยานุวัตร. (2550). ผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยต่อชุมชน : กรณีศึกษา

มหาวิทยาลัยเอกชน. ปริญญาานิพนธ์ ศ.ม.(เศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์

ดร.เรณู สุขารมณ์, รองศาสตราจารย์ ดร.อรรถิพย์ ราชฎ์นิยม.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการขยายตัวในพื้นที่ชุมชนใกล้มหาวิทยาลัย การวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยเอกชนที่เลือกเป็นกรณีศึกษาต่อเศรษฐกิจในชุมชนใกล้มหาวิทยาลัย และเพื่อศึกษาปัญหา ข้อจำกัด และแนวโน้มการขยายตัวของชุมชน เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาในพื้นที่ศึกษา วิธีดำเนินการวิจัย ใช้วิธีการเก็บข้อมูลรายจ่ายของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทใช้จ่ายโดยทำการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม จากการสุ่มตัวอย่างจากนักศึกษา บุคลากร และผู้ประกอบการในพื้นที่ เพื่อนำมาวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการใช้จ่ายของประชากรที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย โดยนำมาคำนวณค่าตัวทวี รวมถึงการศึกษาผลกระทบด้านอื่นๆ ที่เกิดขึ้นตามมาจากผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อชุมชน ผลการวิจัยพบว่า การใช้จ่ายของมหาวิทยาลัยทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของชุมชน และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเกษตรกรรมบริเวณรอบมหาวิทยาลัยเป็นพาณิชยกรรม กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการขยายตัวของพื้นที่ได้แก่ อุตสาหกรรม หมู่บ้านจัดสรร และมหาวิทยาลัย สำหรับผลกระทบทางเศรษฐกิจในรูปของรายได้ที่เกิดขึ้น โดยประเภทการใช้จ่ายที่เกิดรายได้มากที่สุด ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย โดยผลกระทบทางเศรษฐกิจจากค่าใช้จ่ายมหาวิทยาลัยทั้งหมด เท่ากับ 6,108,636,466.75 บาท จากนักศึกษาเป็นจำนวน 5,625,585,924 บาท อาจารย์และบุคลากร เป็นจำนวน 483,050,542.75 บาท เป็นผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อชุมชนในพื้นที่ศึกษาเป็นเงินจำนวน 3,580,169,177.42 บาท และเป็นผลกระทบทางเศรษฐกิจนอกชุมชน เป็นเงินจำนวน 2,528,467,289.33 บาท ผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นนั้นส่งผลกระทบต่อเนื่องชุมชน ได้แก่ การพัฒนาย่านการค้า ที่อยู่อาศัยอย่างไม่เป็นระเบียบในบริเวณใกล้มหาวิทยาลัย และความไม่เป็นระเบียบของการเดินทางจราจรในพื้นที่

The Economic Impact of a University on its Community :
A Case Study of a Private University

Presented in partial fulfillment of the requirements
For the Master of Economics degree in Human Resource Economics
at Srinakharinwirot University
March 2007

Sorasak Sattayanuwat. (2007). *The Economic Impact of a University on its Community : A Case Study of a Private University*. Master Thesis, M.Econ. (Human Resource Economics). Bangkok: Graduate School, Srinakarinwirot University.

Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr.Renu Sukharomana, Assoc. Prof. Dr. Aotip Ratniyom

The purpose of this research is to study development and growth in the vicinity of the university, analysis the economic impacts of university on its community, Explanation the limitation and examination tendency in order to prepare for the further development plan are also objectives for this study. The research employs field survey to collect data on spending patterns through structured interview on 3 target groups, student, staffs and local businesses. Employing the economic base analysis, multiplier is used to estimate the economic impact. The other impacts on various activities and land use in community caused by the economic impact are also investigated. The study revealed that the expenditure of University, created both the economic growth in a community economy and the land uses have turned from agricultural use to commercial use. The industry, housing and higher education have generated other economic activities in this area. The spending categories which generate highest income to the communities are expenses for accommodation and food. Expenditures from the population had an economic impact of 6,108,636,466.75 baht including students of 5,625,585,924 baht and staffs of 483,050,542.75 baht. This total impact contributed to the community equal to 3,580,169,177.42 baht and non-community equal to 2,528,467,289.33 baht. Other impacts on the community are the formation of disorderly commercial and residential area, especially area being adjacent to the University and the disorganized traffic in the community.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยต่อชุมชน : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน

ของ

ศรศักดิ์ สัตยานุวัตร

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่ เดือน มีนาคม พ.ศ. 2550

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู สุขารมณ์)

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนิตดา เทศนิยม)

..... กรรมการ

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อรรถิพย์ ราชฎ์นิยม)

(รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู สุขารมณ์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อรรถิพย์ ราชฎ์นิยม)

..... กรรมการ

(อาจารย์อัศรพล ฮวบเจริญ)

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย

จาก

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยการให้คำแนะนำ จากรศ.ดร.เรณู สุขารมณ และ รศ.ดร.อรรถิพย์ ราชฎิณิยม ในฐานะคณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ปริญญานิพนธ์นี้ไม่สามารถทำสำเร็จได้หากไม่ได้รับความช่วยเหลือจากทุกท่าน ในระหว่าง ทำการศึกษาปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้ รศ.ดร.พิศมัย จารุจิตติพันธ์ รศ.ดร.สุนิตดา เทศนิยม อาจารย์อัครพล ฮวบเจริญ เป็นผู้ให้ข้อคิดเพิ่มเติมในการศึกษาข้อมูล ดร.รัชพันธุ์ เขยจิตร ที่ให้ คำแนะนำช่วยเหลือและสร้างความเข้าใจในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเต็มที่ คุณสายชล สิรินิลกุลและ อาจารย์นพดล สุตันตวิชัยกุล จากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตหลักสี่และ สำนักงานจังหวัดนนทบุรีทุกท่านที่ให้ความสะดวกในการให้ข้อมูล ผศ.ดร.สุจิตรา ชำนิวิทย์กรณ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ รศ.ดร.โสมสกา เพชรานนท์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คุณวรลักษณ์ มนัสเชื้อศิริ พัฒนาการจังหวัดนนทบุรี คุณอภิชัย จิรโสภณ โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด นนทบุรี ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถามและให้คำแนะนำที่ดีในการศึกษาครั้งนี้

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ทำให้ได้เรียนรู้ถึงขั้นตอนการทำงานต่างๆ ทำให้ได้เข้าใจความหมาย ของคำว่า “ครู” ในความรู้สึกมี 2 ประเภท คือ “ครูอาชีพ” คือ ครูที่มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู รักและห่วงใยศิษย์ รักสถาบัน เสียสละเวลาส่วนตัวด้วยความเต็มใจ และ “อาชีพครู” คือ ครูที่รับ ราชการเพื่อรับเงินเดือน สอนไปตามหน้าที่ ไม่สนใจเด็ก ห่วงอำนาจ ห่วงตำแหน่ง ห่วงรายได้กันมากๆ แล้วจะเอาจิตใจที่ไหนมาห่วงความรู้ ความดี ความเจริญ ความห่วงในสิ่งเหล่านั้นจะค่อยๆ บั่นทอน ทำลายความเป็นครูไปจนหมดสิ้น

ขอขอบคุณครอบครัวอันอบอุ่น ที่เอาใจใส่ ดูแลและคอยเป็นกำลังใจแก่กันและกันในทุก วินาที เพื่อนๆทุกคนและทุกท่านที่ได้ให้ความรัก ความเมตตากรุณา ความเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้นที่ ได้ให้กำลังใจและช่วยเหลือที่ดีเสมอมา จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้

ท้ายสุดนี้ คุณงามความดีและประโยชน์อันเกิดจากปริญญานิพนธ์นี้ ผู้ศึกษาขอน้อมบูชาแด่ อาพ่อ อาภู บิดา มารดา พี่ชาย ทุกคนในครอบครัวและบูรพาจารย์ทุกท่าน ที่ทำให้ได้มีโอกาสในวันนี้

ศรศักดิ์ สัตยานุวัตร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเมืองและการขยายตัวของเมือง.....	7
การศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการใช้จ่าย.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยกับชุมชนเมือง.....	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผลกระทบของมหาวิทยาลัย.....	17
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง.....	18
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	19
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	20
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	20
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	24
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	56
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	56
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	57

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
การอภิปรายผล.....	60
ข้อเสนอแนะของการศึกษา.....	61
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	63
บรรณานุกรม.....	64
ภาคผนวก.....	69
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	79

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนประชากร จำนวนบ้าน จำนวน ในเขตพื้นที่ศึกษา พ.ศ. 2536-2548.....	27
2	จำนวนของอาคารที่ได้รับอนุญาตให้ปลูกสร้าง ในเขตพื้นที่ศึกษา พ.ศ. 2536-2548.....	30
3	ข้อมูลลักษณะทั่วไปของนักศึกษา.....	34
4	ความสัมพันธ์ระหว่างบริเวณที่อยู่อาศัยกับลักษณะที่อยู่อาศัยปัจจุบันของนักศึกษา.....	37
5	ความสัมพันธ์ระหว่างบริเวณที่อยู่อาศัยกับลักษณะการเดินทางของนักศึกษา.....	37
6	ข้อมูลลักษณะทั่วไปของบุคลากร.....	39
7	ความสัมพันธ์ระหว่างบริเวณที่อยู่อาศัยกับลักษณะที่อยู่อาศัยปัจจุบันของบุคลากร.....	41
8	ความสัมพันธ์ระหว่างบริเวณที่อยู่อาศัยกับลักษณะการเดินทางของบุคลากร.....	41
9	การใช้จ่ายของนักศึกษา.....	42
10	การใช้จ่ายของบุคลากร.....	43
11	ผลกระทบทางเศรษฐกิจ.....	45
12	ข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบการ.....	47
13	ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มลูกค้ากับที่ตั้งของผู้ประกอบการ.....	48
14	ผลกระทบ สภาพปัญหาในพื้นที่.....	52

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	กรอบแนวคิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ.....	6
2	การคำนวณค่าใช้จ่ายโดยรวมประจำปี.....	12
3	ผลทางเศรษฐกิจจากค่าใช้จ่ายของประชากร.....	13
4	ค่าใช้จ่ายโดยรวมประจำปีของประชากรกลุ่มอาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัย..	21
5	ค่าใช้จ่ายโดยรวมประจำปีของประชากรกลุ่มนักศึกษาของมหาวิทยาลัย.....	21
6	ผลทางเศรษฐกิจจากค่าใช้จ่ายของประชากร.....	22
7	ภาพถ่ายทางอากาศบริเวณมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.....	28
8	กิจกรรมที่ได้รับผลทางเศรษฐกิจในชุมชนรอบมหาวิทยาลัย.....	29
9	สภาพปัญหาในชุมชนรอบมหาวิทยาลัย.....	53
10	การปรับปรุงและการเปลี่ยนแปลงย่านพักอาศัย.....	54
11	ร้านอาหารและร้านค้าในชุมชนรอบมหาวิทยาลัย.....	54
12	อาชีพที่เกิดขึ้นในชุมชนรอบมหาวิทยาลัย.....	55
13	ธุรกิจบริการในมหาวิทยาลัย.....	55

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1-7 ที่ผ่านมามีเกิดจากการนำทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และรายได้เปรียบด้านแรงงานราคาถูกของประเทศมาใช้สนับสนุนการพัฒนาและการขยายฐานการผลิต ทำให้ระบบเศรษฐกิจมีการขยายตัวในอัตราสูง แต่การเติบโตดังกล่าวนี้ต้องแลกด้วยทรัพยากรที่ร่อยหรอและเสื่อมโทรมลงไปมากแล้ว ยังต้องพึ่งพาทุน เทคโนโลยีและตลาดจากต่างประเทศ ในขณะที่มีข้อจำกัดทั้งในด้านการพัฒนาศักยภาพคน การเสริมสร้างความรู้และการบริหารจัดการ ส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพโดยรวมของการพัฒนาประเทศ ชัดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เกิดปัญหาความขัดแย้งในสังคมจากความเหลื่อมล้ำของรายได้ ทำให้สรุปได้ว่า แม้การพัฒนาเศรษฐกิจจะบรรลุตามมุ่งหมาย แต่ความสำเร็จดังกล่าวได้นำไปสู่ผลการพัฒนาที่ไม่พึงปรารถนาทางด้านสังคมและการพัฒนานั้นอาจจะไม่ยั่งยืนเพราะคนในสังคมส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับผลประโยชน์จากกระบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่องกันยาวนาน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9 จึงได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาใหม่ โดยหันมาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคน ทั้งในฐานะผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนา และเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาที่บูรณาการทุกด้านให้เชื่อมโยงกัน ส่วนการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนของคนไทยทุกคน

ในประเทศไทย เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า ความรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการยกระดับคุณภาพชีวิต เพราะความรู้ช่วยเสริมสร้างศักยภาพ การที่จะมีความรู้นั้นอาจทำได้หลายวิธี รวมทั้งการได้รับการศึกษาในระบบและนอกระบบ ฉะนั้น การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างโอกาสและพัฒนาสติปัญญาและกระบวนการเรียนรู้ของคนให้สามารถ คิดเป็น ทำเป็น เรียนรู้ที่จะพึ่งพาตนเอง และใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติภารกิจในสังคมได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การศึกษายังส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการทำงานของประชาชน ฉะนั้น คงจะไม่ผิด ถ้าจะกล่าวว่า ผู้มีการศึกษาสูงกว่า น่าจะมีโอกาสมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่าในแทบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการได้รับค่าตอบแทนหรือรายได้ที่สูงกว่า โอกาสในการเลือกงานทำ ฯลฯ จนอาจกล่าวได้ว่า ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่กำหนดระดับรายได้ของบุคคล ในหลายประเทศ การศึกษาของประชาชนภายในประเทศได้บ่งชี้ถึงโอกาสในการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การยกระดับของชุมชนและระดับของสังคมโดยรวมได้

กรุงเทพมหานครมีการพัฒนา การเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง กลายเป็นเมืองสำคัญของประเทศ และเป็นมหานครที่มีชื่อเสียงในระดับโลก ในระยะหลายสิบปีที่ผ่านมา การขยายตัวของกรุงเทพมหานครได้แผ่เข้าไปในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ จังหวัดปริมณฑลและจังหวัดโดยรอบที่อยู่ติดกับกรุงเทพมหานคร ซึ่งการขยายตัวออกไปนี้ครอบคลุมพื้นที่เป็นระยะทาง 30-70 กิโลเมตร จากศูนย์กลางของกรุงเทพมหานคร การเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ อาจเกิดจากการขยายตัวอย่างต่อเนื่องจากศูนย์กลางเมืองโดยมีโครงข่ายคมนาคมที่เชื่อมการติดต่อระหว่างศูนย์กลางเมืองกับพื้นที่โดยรอบเป็นปัจจัยสนับสนุน หรือเกิดจากแรงดึงดูดของกิจกรรมในบริเวณชานเมือง ที่มีบทบาทสำคัญต่อชุมชน เช่น การขยายขนาดองค์กรหน่วยงานราชการ หรือการย้ายสถานที่ราชการขนาดใหญ่ออกไปสู่บริเวณชานเมือง การก่อตั้งของสถาบันการศึกษาใหม่ ๆ เป็นต้น

การขยายตัวอย่างรวดเร็วของชุมชน สร้างปัญหาสำคัญต่อการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค และการวางผังเมือง ตลอดจนการกำหนดทิศทางการขยายตัวของเมือง เนื่องจากชานเมืองมีที่ดินราคาต่ำกว่า และมีสภาพแวดล้อมที่ดีกว่า จึงมีโอกาสพัฒนาเป็นเมืองได้ง่ายกว่าพื้นที่ศูนย์กลางเมือง ซึ่งขยายไม่ได้แล้ว และมีระดับราคาที่ดินที่สูงมากกว่าราคาที่ดินชานเมืองหลายสิบเท่าตัว การพัฒนาการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ชานเมืองในอดีตที่ผ่านมา เป็นไปอย่างอิสระ ขาดการวางแผนรองรับ ทำให้การขยายตัวของชุมชนไร้ระเบียบ (Urban Sprawl) และมีการจับจองที่ดินเพื่อเก็งกำไรโดยไม่มีการใช้ประโยชน์จริง

สถาบันการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งในสถาบันทางสังคมที่สำคัญต่อการพัฒนาสังคมมนุษย์ ซึ่งมีภารกิจและความรับผิดชอบสำคัญ คือ การถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนมีหน้าที่ในการถ่ายทอดวัฒนธรรม การสร้างความเจริญทางวิชาการ และการบริการทางวิชาการแก่ชุมชน ในด้านเศรษฐกิจ สถาบันอุดมศึกษา ถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งมีหน้าที่ผลิตบัณฑิตที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ เป็นกำลังคนที่มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ สถาบันอุดมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่น่าการเปลี่ยนแปลงเข้ามาสู่พื้นที่อันเป็นที่ตั้ง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่อันเป็นที่ตั้งและพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่มีบทบาทสูงในการสร้างแรงดึงดูดประชากร ทั้งจากประชาชนที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยโดยตรง ได้แก่ อาจารย์ นักศึกษา เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัย และประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงที่ทำหน้าที่ให้บริการแก่บุคลากรมหาวิทยาลัย การก่อตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นในพื้นที่หนึ่งๆ จะส่งผลให้เกิดชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัย ทั้งที่เป็นการขยายตัวของชุมชนเดิม และ การเกิดขึ้นของชุมชนใหม่ ๆ แต่เนื่องจากมหาวิทยาลัยไม่สามารถให้บริการแก่บุคลากรของมหาวิทยาลัยได้ครบทุกด้าน ชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยจึงทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการแก่บุคลากรมหาวิทยาลัย เช่น ศูนย์บริการคอมพิวเตอร์ หอพัก ร้านอาหาร ร้านค้าปลีก บริการซักอบรีด ร้านค้าขายอุปกรณ์เครื่องเขียน ฯลฯ

ความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชน ทำให้ชุมชนมีการขยายตัวมากขึ้น ทั้งนี้ ความต้องการทางกายภาพและความต้องการบริการทางเศรษฐกิจของประชาคมมหาวิทยาลัย เป็นปัจจัยสำคัญที่จะสร้างแรงดึงดูดทางเศรษฐกิจ ให้ประชากรโยกย้ายมาตั้งถิ่นฐานและประกอบอาชีพบริเวณใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัย

ปัจจุบัน ด้วยความพยายามของรัฐที่จะจัดบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้พอเพียงกับความต้องการ ทำให้เกิดยุทธศาสตร์การสนับสนุนการเติบโตการขยายตัวของมหาวิทยาลัยเอกชน การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เลือกมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นกรณีศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตได้เลื่อนฐานะเป็นมหาวิทยาลัย จากเดิมซึ่งเป็นวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตในปี พ.ศ. 2527 ด้วยพัฒนาการที่ไม่หยุดยั้ง ประกอบกับนโยบายรัฐที่กำหนดให้มีการขยายตัวของการศึกษาในประเทศไทยใน ปี พ.ศ. 2532 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตได้ย้ายสถานที่ตั้งมาอยู่ที่ริมคลองประปา ถนนประชาชื่น บนเนื้อที่กว่า เกือบ 100 ไร่ เพื่อก่อสร้างอาคารเรียนและอาคารปฏิบัติการทางการเรียนการสอนที่ทันสมัยรวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกในรูปแบบที่เอื้อประโยชน์ต่อนักศึกษา ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่สวยงามและร่มรื่น

การพัฒนาของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตส่งผลให้พื้นที่โดยรอบมหาวิทยาลัยมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มมากขึ้น กลายเป็นย่านชุมชนที่พักอาศัยและย่านการค้าเพื่อรองรับการขยายตัวของมหาวิทยาลัยมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากการใช้ประโยชน์ของที่ดินจากเดิมในอดีตที่เป็นย่านบ้านพักอาศัย ได้เปลี่ยนแปลงเป็นย่านธุรกิจ ร้านค้าปลีก ร้านอาหาร ร้านสำเนาเอกสาร ร้านซักรีด หอพักและแหล่งบันเทิงที่เกิดขึ้นมาใหม่ โดยจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ ได้ก่อให้เกิดปัญหาต่อชุมชน เช่น ระบบสาธารณูปโภคที่ไม่เพียงพอที่จะรองรับการเติบโตอย่างรวดเร็วของความต้องการ (demand) ก่อให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหาความแออัด ปัญหามลภาวะ และปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น

จากการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า องค์ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับเมืองในอดีตมีการศึกษาด้านนี้ไว้บ้าง แต่มีจำนวนน้อยมากซึ่งเป็นการศึกษาด้านสังคมศาสตร์ ด้านผังเมือง แต่ก็ยังคงขาดการศึกษาด้านเศรษฐศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเด็นของผลกระทบเชิงเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยที่มีต่อชุมชน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว การศึกษาด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยต่อการพัฒนาเมืองจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนเศรษฐกิจของของชุมชนในบริเวณใกล้เคียง โดยจะเลือกมหาวิทยาลัยเอกชนหนึ่งแห่งเป็นกรณีศึกษา ในขั้นต้นได้เลือกมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตเป็นกรณีศึกษา ทั้งนี้ เพราะในช่วงเวลา 20 ปีที่ผ่านมารัฐบาลได้สนับสนุน ให้โอกาสมหาวิทยาลัยเอกชนเข้ามาเสริมในระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย ซึ่งขาดแคลนมาก จะพบว่ามีผลกระทบของ

มหาวิทยาลัยเอกชนขึ้นมา ในช่วงเวลาดังกล่าว

ผู้ศึกษาพิจารณาเห็นว่า ที่ตั้งของมหาวิทยาลัยเป็นปัจจัยสำคัญในการเร่งขยายตัวของชุมชน ดังนั้น การศึกษาแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องและเหมาะสมเพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนจากการพัฒนามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตในพื้นที่ดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนเศรษฐกิจชุมชนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการขยายตัวในพื้นที่ชุมชนใกล้มหาวิทยาลัย
2. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยเอกชนที่เลือกเป็นกรณีศึกษาต่อเศรษฐกิจในชุมชนใกล้ที่ตั้งของมหาวิทยาลัย
3. เพื่อศึกษาปัญหา ข้อจำกัด และแนวโน้มการขยายตัวของชุมชน เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่ศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบและตระหนักถึงผลกระทบของมหาวิทยาลัยกรณีศึกษาต่อเศรษฐกิจด้านการใช้จ่ายในชุมชนใกล้ที่ตั้งของมหาวิทยาลัย จะเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารของมหาวิทยาลัย ในการพิจารณาปัญหา ข้อจำกัด และแนวโน้มการขยายตัวของชุมชน และเป็นแนวทางสำหรับการแก้ไขปัญหาและพัฒนาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาผลกระทบของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตที่มีต่อเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ศึกษา โดยมีพื้นที่ในการศึกษา คือ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ที่เชื่อมติดต่อกับ ตำบลบางตลาด ตำบลคลองเกลือ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ตำบลท่าทราย ตำบลบางเขน อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยจัดเก็บข้อมูลการศึกษาในช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม พ.ศ. 2549

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

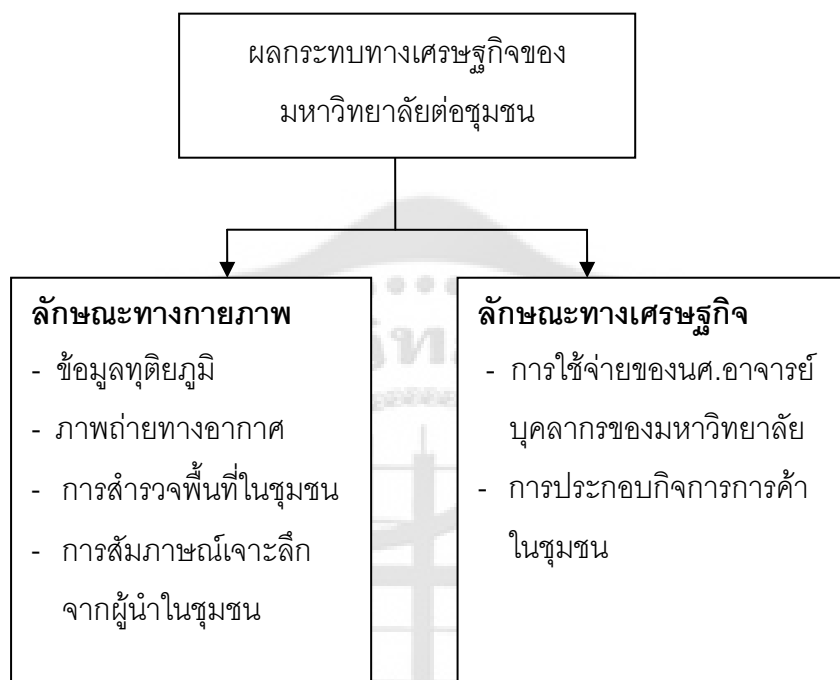
ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นประชากรที่ทำงานในมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ประกอบด้วย อาจารย์ บุคลากร เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยและนักศึกษาปัจจุบันของมหาวิทยาลัย จากประชากรกลุ่มแรก จำนวนทั้งสิ้น 1,163 คน และเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัย จำนวน 17,983 คน และผู้ประกอบการ ร้านค้า จำนวน 50 ราย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. มหาวิทยาลัย หมายถึง มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
2. ผลกระทบทางเศรษฐกิจ หมายถึง ผลกระทบที่เป็นตัวเงินที่เกิดขึ้นในพื้นที่อันเป็นผลมาจากการใช้จ่ายของประชากรที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา ผ่านกระบวนการทำงานของตัวทวี (multiplier) ในที่นี้ จะจำกัดขอบเขตเฉพาะผลกระทบทางเศรษฐกิจทั้งหมด และผลของการเปลี่ยนแปลงและขยายตัวของพื้นที่รอบมหาวิทยาลัย
3. ตัวทวีของมหาวิทยาลัย หมายถึง ค่าตัวเลขที่แสดงรายได้ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ศึกษาเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงในการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของประชากรของมหาวิทยาลัย ได้แก่ อาจารย์ บุคลากรและนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ฯ
4. ค่าใช้จ่ายประจำปี หมายถึง ผลรวมของค่าใช้จ่ายประจำปีของประชากรของแต่ละกลุ่ม ทั้งนี้กลุ่มประชากร ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัย และกลุ่มที่สอง คือ กลุ่มนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ได้แก่ ค่าจ้างที่มหาวิทยาลัยจ่ายให้แก่บุคลากรของมหาวิทยาลัย และค่าใช้จ่ายทั้งหมดของมหาวิทยาลัยที่ซื้อสินค้าและบริการ
5. นักศึกษา อาจารย์และบุคลากร หมายถึง นักศึกษา อาจารย์และบุคลากร ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
6. ชุมชน ในที่นี้ใช้หลักการปกครองเป็นเกณฑ์ จึงหมายถึง ชุมชนในพื้นที่ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ตำบลบางตลาด ตำบลคลองเกลือ ตำบลท่าทราย ตำบลบางเขน จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตซึ่งเป็นกรณีศึกษา
7. ผลกระทบทางเศรษฐกิจในชุมชน หมายถึง ผลกระทบที่เป็นตัวเงินที่เกิดขึ้นในพื้นที่อันเป็นผลมาจากการใช้จ่ายของประชากรที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา ผ่านกระบวนการทำงานของตัวทวี ในพื้นที่มหาวิทยาลัยและใกล้มหาวิทยาลัย
8. ผลกระทบทางเศรษฐกิจนอกชุมชน หมายถึง ผลกระทบที่เป็นตัวเงินที่เกิดขึ้นในพื้นที่อันเป็นผลมาจากการใช้จ่ายของประชากรที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา ผ่านกระบวนการทำงานของตัวทวี ในพื้นที่นอกเหนือจากมหาวิทยาลัยและใกล้มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยต่อชุมชนในครั้งนี้ เพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งหมดของการศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัย มีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอออกเป็น 4 ตอน ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเมืองและการขยายตัวของเมือง

ตอนที่ 2 การศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการใช้ค่าย

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยกับชุมชนเมือง

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องการศึกษารายละเอียดของมหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเมืองและการขยายตัวของเมือง

เมือง (Urban area) คือ บริเวณที่คนรวมกลุ่มอาศัยอยู่ด้วยกันอย่างหนาแน่นกว่าพื้นที่ที่อยู่โดยรอบ ประชากรส่วนใหญ่ของชุมชนเมืองมีวิถีที่แตกต่างจากชนบท นั่นคือประกอบอาชีพทางการค้า การบริการ กิจกรรมสำนักงาน หรือกิจการอุตสาหกรรม เมืองจะประกอบด้วยสภาพทำเลที่ตั้งของเมือง ทางด้านกายภาพ จำนวนและขนาดของประชากร ลักษณะกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเมือง บทบาททางด้านสังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนลักษณะทางด้านสภาพแวดล้อมของเมือง ลักษณะต่างๆ เหล่านี้ได้ผสมผสานกัน ทำให้แต่ละเมืองกลายเป็นพื้นที่อันมีชีวิตจิตใจและมีความน่าอยู่ น่าผูกพัน (ฉัตรชัย พงศ์ประยูร. 2527: 16 – 17; และ วรรณรินทร์ พัฒนนะเอนก. 2543:1-2)

เมือง หมายถึง การตั้งถิ่นฐานถาวรขนาดใหญ่ที่ประกอบด้วยสิ่งปลูกสร้างถาวร มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภค เมืองจะเป็นสิ่งที่อยู่อาศัยของพลเมืองจำนวนมาก มีความหนาแน่นของประชากรอยู่ในระดับสูง ประชากรของแต่ละเมืองจะประกอบไปด้วยคนต่างเพศ ต่างวัย ต่างสถานภาพ อาชีพพื้นฐานของประชากรเมืองจะไม่ใช่อาชีพเกษตรกรรม เมืองจะมีระบบการบริหารและการปกครองเป็นของตนเอง และเป็นลักษณะเด่นที่เห็นได้ชัดอีกประการ คือ เมืองจะประกอบด้วยองค์กรทางสังคมต่างๆ มากมาย (กฤษ เพิ่มทันจิตต์. 2536: 17)

นอกจากนี้ คำว่า เมือง กล่าวถึงพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ซึ่งมีจำนวนประชากรค่อนข้างมากโดยเปรียบเทียบกับขนาดของพื้นที่ หรืออาจกล่าวได้ว่า เมืองเป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากรค่อนข้างมากโดยเปรียบเทียบ โดยทั่วไปนิยามของนักเศรษฐศาสตร์มักพิจารณาเมืองในด้านความหนาแน่นของประชากร ทั้งนี้เพราะกิจกรรมที่เกิดขึ้นในเมืองมีความสัมพันธ์กัน ไม่ว่าในด้านครัวเรือนหรือด้านธุรกิจ (โสมสกา พชรานนท์. 2547: 7)

จากมุมมองของนักวิชาการ ในด้านการพิจารณาสาเหตุของการขยายตัวของชานเมืองที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของเมืองใหญ่ โดยเน้นพิจารณาพื้นฐานสภาพแวดล้อมของเมืองในประเทศ สรุปได้ดังนี้ (มานพ พงศทัต. 2527:2-3; ฉัตรชัย พงศ์ประยูร. 2527:32-33; และ วรณรินทร์ พัฒนะเนก. 2543: 8-9)

1. การเพิ่มขึ้นของประชากรเมืองโดยอัตราที่รวดเร็วอันนั้นเป็นผลมาจากการพัฒนาในระดับประเทศ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างชนบทและเมือง เป็นปัจจัยที่ทำให้ประชากรเข้าสู่เมือง จนเกิดความสามารถที่จะรองรับได้ จึงเกิดการขยายตัวของเมืองออกสู่พื้นที่รอบนอก

2. ความเหมาะสมของเขตพื้นที่รอบนอก ได้แก่ การมีพื้นที่ว่าง เส้นทางคมนาคมซึ่งแต่เดิมมีไว้สำหรับการเชื่อมโยงของชุมชนเมืองศูนย์กลางกับชุมชนเมืองรอบนอก เขตพื้นที่ว่างรอบนอกจึงเหมาะแก่การรองรับกิจกรรมต่างๆ เช่น ที่อยู่อาศัย การผลิต การให้บริการประชาชนที่เพิ่มล้นออกมาเกิดตลาดขึ้น จึงทำให้เกิดโอกาสในการผลิตและลงทุนของภาคเอกชน

3. กระบวนการพัฒนาเมือง และการให้บริการของภาครัฐแก่ประชาชน ตลอดจนการควบคุมดูแลการดำเนินการอย่างไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น การขาดแคลนทรัพยากร ปัญหาทางด้านการบริหารและการจัดการ เป็นต้น

4. นโยบายและการบริหารของรัฐในการพัฒนาเมือง จัดว่าเป็นแรงผลักดันให้เกิดการขยายตัวออกสู่พื้นที่ชานเมือง เนื่องจากไม่มีการพัฒนารองรับและการขยายตัวของเมือง รวมทั้งการผลักดันอุตสาหกรรมซึ่งเป็นแหล่งงานของประชากรให้ตั้งในเขตเมือง

นอกจากนี้ สภาพทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจและสังคม ก็มีส่วนในการพิจารณาการขยายตัวของกิจกรรมต่างๆ ในเมืองด้วย เช่น บริเวณที่พักอาศัยผู้มีรายได้สูงอาจจะตั้งอยู่ในบริเวณที่มีการระบายน้ำได้ดี มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม และอยู่นอกเขตเมืองออกไป ในขณะที่กลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมหนักตั้งอยู่บนพื้นที่ราบและการระบายน้ำได้ไม่ดี ทั้งนี้ด้วยเหตุผลเพียงว่า บริเวณพื้นที่คมนาคมสะดวกและที่ดินราคาถูก (Johnson.1975:177-178)

กระบวนการเกิดเมืองในแถบประเทศในเอเชียปัจจุบัน ส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลจากแนวคิดเรื่อง “ภาคมหานครที่ขยายตัวออกไป” ที่ได้อธิบายว่า ได้เกิดกระบวนการเป็นเมืองในพื้นที่ชนบทอย่างชัดเจน โดยในประเทศแถบเอเชียจะมีความแตกต่างจากกระบวนการเป็นเมืองในชนบทที่เกิดในประเทศแถบตะวันตก โดยประชากรในชนบทไม่ต้องย้ายถิ่นเข้าสู่เมือง พื้นที่ที่กำลังจะเป็นเมืองเหล่านี้ส่วนมากจะติดกันหรืออยู่ระหว่างเมืองใหญ่ มีลักษณะของการมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งระหว่างเมืองกับชนบท มีการผสมระหว่างกิจกรรมทางการเกษตรและไม่ใช่อุตสาหกรรม และความไม่แน่ชัดของการแบ่งแยกระหว่างพื้นที่เมืองกับชนบท ภายใต้คำจำกัดความของพื้นที่เมืองและชนบทแบบเดิม พื้นที่ลักษณะนี้จึงไม่ใช่ทั้งพื้นที่เมืองและพื้นที่ชนบทแต่เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะของทั้งสองแบบ โดยเรียก

กระบวนการดังกล่าวว่า Kotadesasi (โดยเป็นคำผสมในภาษาอินโดนีเซีย Kota แปลว่าเมือง, desa แปลว่า ชนบท, si แปลว่ากระบวนการ) (McGee.T.G. 1994:70)

การขยายตัวของภาคมหานคร เป็นปรากฏการณ์ทางพื้นที่ซึ่งเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงการตั้งถิ่นฐานที่เกิดกับประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย ภาคดังกล่าวเกิดขึ้นโดยการรวมเอาเมืองใหญ่ 2 เมืองเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งเชื่อมโยงกันด้วยเส้นทางคมนาคมที่มีประสิทธิภาพ ในภาคจึงมีทั้งเมืองใหญ่ พื้นที่ชานเมือง และพื้นที่ขยายตัวของเมืองที่อยู่ออกไปที่มีการใช้ที่ดินแบบเมืองและชนบทอย่างปะปนกันตามเส้นทางคมนาคม โดยเวลาที่ใช้ในการเดินทางระหว่าง 2 จุดหมายในพื้นที่จะไม่เกิน 3-4 ชั่วโมง และส่วนมากจะใช้เวลาน้อยกว่านี้ (McGee.T.G. 1994:75)

นอกจากการมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการพัฒนาเป็นอย่างดี โดยเฉพาะเส้นทางคมนาคม และการพัฒนาเทคโนโลยีการขนส่งที่ทำให้การเคลื่อนย้ายของประชากรและสินค้าได้มาก โดยถือว่าเป็นตัวเร่งอันสำคัญของกระบวนการนี้ นอกเหนือแล้ว เงื่อนไขที่ทำให้ภาคมหานครที่ขยายตัวออกไปส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากนโยบายของภาครัฐบาลและภาคเอกชน รูปแบบการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะของรัฐบาลที่ตั้งเป้าหมายในการกระตุ้นให้เกิดการเป็นอุตสาหกรรมและการเติบโตของกิจกรรมนอกภาคเกษตร ที่ตั้งของภาคที่มีพื้นที่อยู่ติดกับเมืองใหญ่ไปตามเส้นทางคมนาคมจึงมีความสำคัญมากในแง่การลงทุน การลงทุนในอุตสาหกรรมในพื้นที่เหล่านี้จะใช้ต้นทุนต่ำกว่าเมื่อคำนึงถึงปัจจัยการผลิตทุกประเภท และยังสามารถหลีกเลี่ยงความไม่ประหยัดที่เกิดขึ้นในเมืองใหญ่ได้ (ดารณี ถวิลพิพัฒน์กุล. 2541: 66-68)

การพิจารณาลักษณะของเมืองที่เป็นศูนย์กลางความเจริญนั้น มีหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นไว้ ซึ่งส่วนใหญ่มีข้อสรุปที่ตรงกัน คือ เมื่อที่เป็นศูนย์กลางความเจริญนั้น มักจะเป็นแหล่งผลิตและทำหน้าที่กระจายความเจริญไปยังพื้นที่ที่มีความเจริญน้อยกว่า ศูนย์กลางความเจริญที่ใหญ่กว่าจะเป็นผู้บริโภคสินค้าที่มาจากศูนย์กลางความเจริญที่น้อยกว่า และศูนย์กลางความเจริญที่ใหญ่จะมีจำนวนสาขาการผลิต จำนวนสินค้าที่ผลิตขึ้น ขนาดของธุรกิจ และพื้นที่การค้า มากกว่าศูนย์กลางความเจริญที่มีขนาดเล็กกว่า

อริสโตเติล ได้อธิบายว่า ชุมชน หมายถึงการรวมกลุ่มที่สร้างโดยคนที่มีภารกิจพหุอาสัยกัน หรือการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน จากความหมายดังกล่าวได้มีการนำมาอธิบายในความหมายที่แตกต่างกัน เช่น ชุมชนที่มีคนอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก มีอุตสาหกรรมและแหล่งงานรองรับ มีผลประโยชน์ของกิจกรรมทางเศรษฐกิจร่วมกัน (Thompson KS. 1994)

ชุมชนเป็นระบบหนึ่งของสังคม ประกอบด้วย คน สิ่งที่มีมนุษย์และธรรมชาติสร้างขึ้น ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานในการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์เป็นการจัดการการอยู่อาศัย ซึ่งต้องมีการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติของการเติบโตนั้นเป็นลักษณะและองค์ประกอบที่สำคัญตามแนวคิดของ Doxiadis ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่หนึ่ง คือ ธรรมชาติ ซึ่งจะเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การใช้ประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ที่ดิน สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและการท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่สอง คือ คนจะเกี่ยวข้องกับความต้องการทางกายภาพ ความปลอดภัย ความมั่นคง ความสัมพันธ์กันระหว่างกัน ความต้องการชื่อเสียง ต้องการความรู้

องค์ประกอบที่สาม คือ สังคมเกี่ยวข้องกับการบริหารของรัฐและกฎหมาย ความสัมพันธ์ทางสังคม แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของประชากร การพัฒนาเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงของเมือง และแบบแผนทางวัฒนธรรม

องค์ประกอบที่สี่ คือ สิ่งอำนวยความสะดวก ที่อยู่อาศัย โรงเรียน โรงพยาบาล ร้านค้า ศูนย์การค้า รวมไปถึงศูนย์กลางของเมือง เช่น ศูนย์กลางวัฒนธรรม ศูนย์กลางทางธุรกิจ

องค์ประกอบที่ห้า คือ โครงข่ายหรือnetworks ซึ่งเป็นระบบสาธารณูปโภค เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า ระบบขนส่งมวลชน ระบบการสื่อสาร และระบบข้อมูลข่าวสาร

องค์ประกอบทั้งห้า เกิดจากความต้องการของคน ที่มีความต้องการเพื่อสนองในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เนื่องจากคนต้องการทำกิจกรรมที่หลากหลายมีหลายหน้าที่ นอกจากนี้ยังต้องการความสัมพันธ์ทางสังคม ปฏิสัมพันธ์ร่วมกันกับกลุ่มคน โดยแสดงถึงความต้องการพื้นที่ในการทำกิจกรรมของคนและความความสัมพันธ์ต่างๆ

การเชื่อมโยงของชุมชน ในรูปแบบของการเคลื่อนย้ายของคน สิ่งของ ข้อมูลข่าวสารและระบบเงินตรา เป็นอีกองค์ประกอบที่สำคัญที่เพิ่มขึ้นในการดำเนินชีวิตในพื้นที่หรือในชุมชนต่างๆ ซึ่งเหมือนกันทั่วโลก (Bellah, 1973: 90)

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นทำให้รูปแบบการดำเนินชีวิตของคนที่เปลี่ยนไปและไม่มีขอบเขตในการเลือกทำเลที่พักอาศัย บางคนอาจจะมีการย้ายที่อยู่อาศัยบ่อย และจะพบความหลากหลายในชุมชน ทั้งชุมชนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ที่มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสิ่งแวดล้อม หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกัน เนื่องจากความสามารถของการติดต่อสื่อสารด้วยวิธีการต่างๆ

ชุมชนยังเป็นการรวมตัวอย่างที่มีขอบเขตของคนในพื้นที่เพื่อให้เกิดการตั้งถิ่นฐานและศูนย์กลางของถิ่นที่อยู่เป็นการตอบสนองความต้องการของคนในด้านต่างๆ ชุมชนมีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นจากสภาพความสัมพันธ์ระหว่างการพบปะกันของชุมชน มีวิถีชีวิตการดำเนินชีวิตของตนเอง มี

ทัศนคติและค่านิยมของกลุ่ม คนในชุมชนจะมีจิตสำนึกซึ่งมีความผูกพันอยู่กับกลุ่มภายใต้ชุมชนเดียวกัน (อุทิศ ขาวเขียว, 2535: 18)

อย่างไรก็ตาม ความก้าวหน้าของการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและการขนส่งทำให้ปัจจุบันการตั้งถิ่นฐานและการพัฒนาเมืองมีรูปแบบที่ซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น เริ่มจากเมืองที่พัฒนาแบบเน้นความเป็นศูนย์กลาง มีการพัฒนาเมืองในลักษณะของการเชื่อมโยงเส้นทางหลักที่ใกล้กับเมืองมากที่สุด ทั้งนี้กระบวนการพัฒนาเมืองจะเกิดขึ้นโดยการเชื่อมโยงอย่างเป็นธรรมชาติจากระบบหนึ่งไปสู่อีกระบบหนึ่ง ทำให้เกิดรูปแบบที่ซับซ้อนของเมืองกับผู้อยู่อาศัยจำนวนมากและเกิดการขยายตัวของพื้นที่ที่เชื่อมโยงเข้าด้วยกัน โดยความซับซ้อนของเมืองจะถูกกำหนดโดยการขยายตัวของประชากรและความเชื่อมโยงของเมืองต่างๆ เข้าด้วยกันทำให้สามารถสรุปได้ว่า ภายใต้แรงผลักดันที่ทำให้เกิดการเติบโตจากด้านต่างๆ ได้แก่ด้านเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ประชากร และด้านอื่นๆ ทำให้ระบบการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ค่อยๆ พัฒนาเป็นกระบวนการที่ใหญ่และซับซ้อนขึ้นเรื่อยๆ โดยมีแนวโน้มจากการพัฒนาที่ละส่วนของเมืองจนกลายเป็นการพัฒนาที่เป็นระบบที่เท่าเทียมกันทั่วโลก

ตอนที่ 2 การศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการใช้จ่าย

Allison (2004) ได้ทำการศึกษาผลกระทบต่อตลาดแรงงานด้านการพัฒนาองค์ความรู้ วิชาการ และการศึกษาวิจัยเพื่อนำไปปรับใช้ในการพัฒนาเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมใหม่ และศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการใช้จ่ายของตัวบุคคลต่อพื้นที่ทั้งทางตรงจากนักศึกษา อาจารย์และบุคลากรที่มีต่อชุมชนและรัฐของมหาวิทยาลัยเดลาแวร์ และการใช้จ่ายทางอ้อมที่มีส่วนในการกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ โดยศึกษาเปรียบเทียบกับผลการศึกษาในปีค.ศ.1999 โดยประมวลผ่านค่าทวีเท่ากับ 1.8 (Multiplier) ที่มีผลค่าใช้จ่ายทางตรงออกมาเป็นผลโดยรวมต่อระบบเศรษฐกิจในขอบเขตที่พิจารณา

ค่าใช้จ่ายโดยรวมประจำปี

ค่าใช้จ่ายโดยรวมประจำปีของประชากรแต่ละกลุ่มคำนวณจากผลคูณระหว่างค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประจำเดือนคูณกับจำนวนประชากรทั้งหมดในกลุ่มนั้นและคูณกับจำนวนเดือนที่พิจารณา (12 เดือนต่อ 1 ปี) ดังสมการ ดังนี้

$$\begin{array}{|c|} \hline \text{ค่าใช้จ่ายโดยรวมประจำปี} \\ \text{ของประชากรแต่ละกลุ่ม} \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline \text{ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย} \\ \text{ประจำเดือน} \\ \hline \end{array} \times \begin{array}{|c|} \hline \text{จำนวนประชากร} \\ \text{ทั้งหมด} \\ \hline \end{array} \times \begin{array}{|c|} \hline \text{จำนวนเดือน} \\ \text{(12)} \\ \hline \end{array}$$

ภาพประกอบ 2.1 การคำนวณค่าใช้จ่ายโดยรวมประจำปี

$$\begin{array}{|c|} \hline \text{ค่าใช้จ่ายโดยรวมประจำปี} \\ \text{ของอาจารย์และบุคลากร} \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline \text{ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย} \\ \text{ประจำเดือน} \\ \hline \end{array} \times \begin{array}{|c|} \hline \text{จำนวนอาจารย์บุคลากร} \\ \text{ทั้งหมดของมหาวิทยาลัย} \\ \hline \end{array} \times \begin{array}{|c|} \hline \text{จำนวนเดือน} \\ \text{(12)} \\ \hline \end{array}$$

ภาพประกอบ 2.2 การคำนวณค่าใช้จ่ายโดยรวมประจำปีของประชากรกลุ่มบุคลากร

$$\begin{array}{|c|} \hline \text{ค่าใช้จ่ายโดยรวมประจำปี} \\ \text{ของนักศึกษา} \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline \text{ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย} \\ \text{ประจำเดือน} \\ \hline \end{array} \times \begin{array}{|c|} \hline \text{จำนวนนักศึกษาทั้งหมด} \\ \text{ของมหาวิทยาลัย} \\ \hline \end{array} \times \begin{array}{|c|} \hline \text{จำนวนเดือน} \\ \text{(12)} \\ \hline \end{array}$$

ภาพประกอบ 2.3 การคำนวณค่าใช้จ่ายโดยรวมประจำปีของประชากรกลุ่มนักศึกษา

ภาพประกอบ 2 การคำนวณค่าใช้จ่ายโดยรวมประจำปี

ที่มา: Allison M.onme. (2004). *The Economic impact of a University on its Community and State*. p.17

ดังนั้น ค่าใช้จ่ายประจำปีทั้งหมด จึงเท่ากับผลรวมของค่าใช้จ่ายประจำปีของประชากรของแต่ละกลุ่ม ทั้งนี้กลุ่มประชากร ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอาจารย์ บุคลากร เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย และกลุ่มที่สอง คือ กลุ่มนักศึกษาของมหาวิทยาลัย

ในการคำนวณผลกระทบทางเศรษฐกิจคำนวณจากค่าทวี ซึ่งมีสองทฤษฎีหลักรองรับการคำนวณนี้ คือ ทฤษฎีของเคนส์ด้านแบบจำลองการบริโภคและตัวทวีการบริโภค

แบบจำลองการบริโภคและตัวทวีการบริโภคต่อผลกระทบทางเศรษฐกิจ

การคำนวณผลกระทบทางเศรษฐกิจถูกคำนวณจากผลคูณของค่าตัวทวีการบริโภค (k) กับ ค่าใช้จ่ายโดยรวมประจำปีของนักศึกษาและบุคลากร โดยค่าตัวทวีการบริโภคคำนวณจาก ส่วนกลับของ 1 ลบค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค(the Marginal Propensity to Consume: MPC) (Froyen. 2002: 89)

โดยที่

$$k = \frac{1}{1 - MPC}$$

ในที่นี้ งานวิจัยฉบับนี้จะใช้การสำรวจครัวเรือน หาค่า MPC ของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาคำนวณ

ดังนั้น ในการคำนวณผลกระทบทางเศรษฐกิจจากค่าใช้จ่ายของนักศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจึงสามารถคำนวณจากผลทวีระหว่างค่าตัวทวีการบริโภคกับค่าใช้จ่ายโดยรวมประจำปีของนักศึกษาและบุคลากร ดังสูตรต่อไปนี้

ผลทางเศรษฐกิจจากค่าใช้จ่ายของประชากรแต่ละกลุ่ม	=	ค่าใช้จ่ายโดยรวมประจำปีของประชากรแต่ละกลุ่ม (นักศึกษาและบุคลากร)	X	ค่าตัวทวีการบริโภค(k)
--	---	---	---	-----------------------

ภาพประกอบ 3 ผลทางเศรษฐกิจจากค่าใช้จ่ายของประชากร

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยกับชุมชนเมือง

มหาวิทยาลัยเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างหนึ่ง ที่สามารถกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา และผลักดันให้เกิดชุมชนเมืองขึ้นได้ โดยเฉพาะชุมชนในบริเวณรอบสถาบันการศึกษา การที่มหาวิทยาลัยไปตั้งในเขตพื้นที่ใด ก็ย่อมจะเกิดความสัมพันธ์และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่นั้นๆ ดังพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในวันกล่าวเปิดงานวันประชุมวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เรื่องมหาวิทยาลัยเชียงใหม่กับการพัฒนาภาคเหนือ เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2531 ความว่า “เมื่อมีมหาวิทยาลัยแล้วก็จะมีคณาจารย์ นักศึกษา และการบริการต่างๆ จะตามออกมาเป็นการสร้างงานได้ทั่วถึง ไม่เฉพาะอาจารย์กับนักศึกษาเท่านั้น ผู้คนที่อยู่โดยรอบก็จะได้รับประโยชน์ด้วย เมื่อคนมาอยู่ก็ต้องมีอาหาร มีสิ่งบริการต่างๆ หนังสือ และข้าวของต่างๆ” จะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยจะพึ่งพาอาศัยชุมชนที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ ในเรื่องของสินค้าและบริการต่างๆ รวมถึงความต้องการสินค้าและบริการ ซึ่งจะส่งผลต่อการใช้ที่ดินทำให้เกิดการก่อตัวของชุมชนขึ้น

การเคลื่อนไหวของมหาวิทยาลัย โรเบิร์ต อี. ไพรซ์ ได้กล่าวถึงการเคลื่อนไหวของมหาวิทยาลัยใน Turning the University Around (Nash. 1973 : 95-96) ว่าเมื่อมหาวิทยาลัยได้มีความเคลื่อนไหวออกไปจากใจกลางเมืองสู่นอกเมือง แต่ในไม่นานเมืองก็จะขยายไปใกล้สถานการศึกษา พร้อมทั้งทำลายวิถีทัศน์อันสวยงามในบริเวณใกล้เคียงซึ่งเป็นพื้นที่อยู่อาศัย และต้องเผชิญกับกระบวนการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็ว และสถาบันอื่นๆ ก็จะย้ายเข้ามาอยู่ในบริเวณนี้

ริชาร์ด พี ดับเบอร์ (Richard P. Dober. 1963 : 48-49) มีแนวคิดที่ว่า มหาวิทยาลัยจะทำให้ชุมชนโดยรอบมีการเปลี่ยนแปลง เช่น มีความต้องการที่อยู่อาศัยที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการเพิ่มของจำนวนประชากรซึ่งเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย อันประกอบไปด้วยนักศึกษา บุคลากรและครอบครัว ก็เป็นจำนวนมากพอที่จะทำให้เกิดการวางแผนในเรื่องสิ่งจำเป็นต่างๆ ทางด้านสินค้าและบริการ ส่งผลต่อให้เกิดความเจริญเติบโตของชุมชน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการพัฒนาใช้ที่ดิน หรือด้านกายภาพ หากการศึกษามีคุณภาพเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ สถาบันการศึกษาอาจดึงดูดให้เกิดการค้นคว้าและพัฒนา ตลอดจนเกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ มหาวิทยาลัยอาจดึงดูดให้เกิดอุตสาหกรรมใหม่ๆ และบริการที่เกิดจากการวิจัยและพัฒนา ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากการใช้ที่ดินเพื่อสถานศึกษาและความต้องการด้านที่อยู่อาศัยของผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา อาจก่อให้เกิดการก่อตัวของพื้นที่เมือง

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยสามารถดึงดูดประชากรผู้อยู่อาศัยซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาด้วย ซึ่งล้วนส่งผลต่อความต้องการสินค้าและบริการต่างๆ ดังนั้น ชุมชนต้องตระหนักถึงความต้องการด้านกายภาพ ซึ่งสถาบันการศึกษาต้องมีการวางแผนให้สอดคล้องกัน และในการวางแผนของสถาบันการศึกษานั้นต้องให้กว้างเลยขอบเขตมหาวิทยาลัยออกไป

จากแนวคิดของ Dober สรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยจะก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านกายภาพต่อชุมชนได้ 3 ด้าน คือ การเพิ่มขึ้นของที่อยู่อาศัย แหล่งอำนวยความสะดวก และอุตสาหกรรมและบริการ

มหาวิทยาลัยที่อยู่ห่างไกลจากเมืองโดยบริกซ์ (Briggs. 1967 :13) ได้กล่าวไว้ใน Some Aspect of University Planning ว่ามหาวิทยาลัยที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมือง จะก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับวิถีการดำรงชีวิตของนักศึกษา เช่น การเดินทางเข้าสู่ศูนย์กลางเมือง ดังนั้นในการตั้งมหาวิทยาลัยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรมีที่พักที่มากพอและมีความเพียงพอต่อความต้องการ ในบริเวณใกล้กับมหาวิทยาลัย

แนส (Nash. 1973 : 97-98) ได้กล่าวในมหาวิทยาลัยกับชุมชนเมือง ว่าความเกี่ยวข้องระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชนเมืองนั้นแบ่งแนวคิดว่ามหาวิทยาลัยจะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกัชุมชนได้ 3 ด้าน คือ

1. ในฐานะที่เป็นเพื่อนบ้านและพลเมืองผู้หนึ่ง ด้วยการพยายามที่จะสร้างและปรับปรุงชุมชนใกล้เคียงของมหาวิทยาลัย
2. ในฐานะที่เป็นผู้ช่วยแก้วิกฤตในตัวเมือง คือการให้บริการด้านงานวิจัยและบริการด้านต่างๆ ทางวิชาการ
3. ในฐานะผู้นำทางสังคมที่ดี คือ การทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม

ยกตัวอย่างมหาวิทยาลัยชิคาโกกับชุมชนเมืองวู้ดลอน มหาวิทยาลัยกับชุมชนดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี ในการวางผังเมืองและการพัฒนาเมืองทั้งมหาวิทยาลัยและชุมชนจะร่วมมือกันเป็นอย่างดีโดยแผนงานและส่วนประกอบของชุมชนที่ได้ร่วมกันวางแผนเอาไว้ประกอบไปด้วย ด้านการสาธารณสุข ด้านการบริการสังคม ด้านกฎหมาย ด้านการวางแผนสิ่งแวดล้อม ด้านการศึกษา และด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ

และนอกจากนี้ จากข้อตกลงระหว่างเมืองซีแอตเทิลกับมหาวิทยาลัยวอชิงตัน ในปี 1998 เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของการร่วมมือกันระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชนอย่างชัดเจน โดยได้เริ่มทำความเข้าใจกันและยอมรับข้อตกลงเพื่อสู่เป้าหมายอันเดียวกันของมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในเมืองซีแอตเทิล โดยในข้อตกลงนั้นได้ให้ความสำคัญของการทำงานร่วมกันทั้งสองฝ่าย ตระหนักถึงหน้าที่รับผิดชอบของมหาวิทยาลัยต่อชุมชนและเมือง รวมไปถึงระดับภูมิภาคและระดับประเทศต่อไป โดยให้ความสำคัญถึงผลกระทบทั้งด้านบวกและลบที่เกิดขึ้นจากมหาวิทยาลัย จากข้อตกลงดังกล่าวจึงเห็นสมควรที่จะร่วมกันวางแผนพัฒนามหาวิทยาลัยเพื่อเสริมสร้างผลที่กระทบด้านบวกที่เกิดขึ้นและในขณะเดียวกันก็จะร่วมกันแก้ไขผลกระทบด้านลบที่เกิดขึ้นต่อเมืองและชุมชนโดยรอบ เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของคนเมือง (The City of Seattle and The University of Washington, 1998)

นั่นคือ มหาวิทยาลัยที่ต้องทำหน้าที่และมีบทบาท ต่อการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและเป็นตัวอย่างแก่สังคม ให้บริการช่วยเหลือแก่สังคม ตลอดจนให้ความรู้ทางวิชาการที่มีความสัมพันธ์กับชุมชนและมีการวิจัยทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

โดยสรุปแล้ว มหาวิทยาลัยมีหน้าที่โดยตรงในด้านการเรียนการสอนเพื่อที่จะผลิตบัณฑิตสู่สังคมในการทำงาน พร้อมทั้งเป็นแหล่งความรู้ ความก้าวหน้าในการค้นคว้าวิจัยเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการและมีบทบาทในการบริการให้กับสังคม และในการตั้งมหาวิทยาลัยจะมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงในพื้นที่โดยรอบบริเวณมหาวิทยาลัยอันเกิดจากการดึงดูดประชากรที่เกี่ยวข้องโดยตรงและไม่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย และกิจกรรมต่างๆจากการวิจัยและพัฒนาเข้าสู่พื้นที่

ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรมีการวางแผนครอบคลุมพื้นที่นอกเหนือขอบเขตมหาวิทยาลัย นอกจากที่มหาวิทยาลัยจะทำหน้าที่และบทบาททางตรงแล้ว ยังจะส่งผลไปถึงการเปลี่ยนแปลงในบริเวณที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ด้วย

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องการศึกษาผลกระทบของมหาวิทยาลัย

ในประเทศไทย

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยที่ผ่านมา มีการศึกษาผลกระทบและบทบาทของมหาวิทยาลัยโดยศึกษาในด้านของทางสังคมศาสตร์และด้านผังเมือง ได้ตอบคำถามวิจัยในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน พบว่า มหาวิทยาลัยได้รับสาธารณูปโภค บริการสาธารณะ แรงงาน ตลอดจนที่อยู่อาศัย จากเมือง ขณะเดียวกันก็มีส่วนในการเสริมสร้างความเจริญให้กับเมืองในด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเป็นสถาบันทางวิชาการ แหล่งที่ทำงาน และให้บริการสาธารณะทางการแพทย์ การศึกษา ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยและชุมชนเมืองมีความสัมพันธ์โดยตรงด้านการใช้ที่ดิน การคมนาคม และส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ทั้งทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ชุมชนโดยรอบได้มีการเปลี่ยนแปลง โดยเกิดย่านการค้าขึ้นบริเวณหน้ามหาวิทยาลัย ชุมชนมีการใช้ที่ดินประเภทที่พักอาศัยมากขึ้น โดยเกิดขึ้นควบคู่กับย่านพาณิชยกรรมและเกิดการจัดสรรที่ดินควบคู่กับการสร้างหมู่บ้านจัดสรร ซึ่งส่งผลให้ชุมชนบริเวณรอบมหาวิทยาลัยกลายเป็นชุมชนที่อยู่อาศัยชานเมืองขนาดใหญ่ (เบญจวรรณ อารีสมาน. 2526; สายชล สวามิภักดิ์. 2528; ภัทรินทร์ หงษ์ทอง. 2532; และชลนิสา สาระพล. 2540)

ในต่างประเทศ

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของต่างประเทศที่ผ่านมาพบว่า การศึกษาผลกระทบของมหาวิทยาลัย จะเน้นการศึกษาผลทางด้านเศรษฐกิจอย่างชัดเจน โดยกอร์ดาน (Gordan. 2001) ได้ทำการ ศึกษาผลทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยวูสเตอร์ ในด้านงบประมาณของมหาวิทยาลัยที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ, การจ้างนักศึกษาทำงานในชุมชน และผู้อาศัยในชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยยังได้รับผลประโยชน์ทางอ้อมในการจัดหาสินค้าและบริการต่อมหาวิทยาลัย เจฟเฟอร์ (Jeffrey. 2005) ได้ดำเนินการศึกษาผลทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยจิลโลเจียต่อมลรัฐจอร์เจียอันเกิดจากมหาวิทยาลัยทั้งระบบ 34 มหาวิทยาลัยในปีงบประมาณ 2004 การศึกษาพิจารณา 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1. ผลผลิตรวม (Output) 2. ผลทางมูลค่าเพิ่ม (Value Added) 3. รายได้แรงงาน (Labor Income) 4. การจ้างงาน (Employment) และแอลลิสัน (Allison. 2004) ได้ทำการศึกษาผลทางเศรษฐกิจจากการใช้จ่ายของนักศึกษา อาจารย์และบุคลากรที่มีต่อชุมชนและรัฐของมหาวิทยาลัยเดลาแวร์ โดยศึกษาเปรียบเทียบกับผลการศึกษาในปี ค.ศ.1999 โดยประมวลผ่านค่าทวีคูณ (Multiplier) ที่มีผลค่าใช้จ่ายทางตรงออกมาเป็นผลโดยรวมต่อระบบเศรษฐกิจในขอบเขตที่พิจารณา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

พื้นที่สำรวจ

การวิจัยในครั้งนี้ได้จำกัดขอบเขต เฉพาะพื้นที่ชานเมืองด้านตะวันตกเฉียงเหนือของแขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ที่เชื่อมติดต่อกับ ตำบลบางตลาด ตำบลคลองเกลือ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ตำบลท่าทราย ตำบลบางเขน อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เนื่องจากมหาวิทยาลัยที่ใช้เป็นกรณีศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ มีพื้นที่ตั้งอยู่ในเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร และจากการสำรวจเก็บข้อมูลพื้นที่เบื้องต้นทราบว่าประชากรส่วนใหญ่ได้อาศัยครอบคลุมในพื้นที่ดังกล่าว

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นประชากรที่ทำงานในมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ประกอบไปด้วย อาจารย์ บุคลากร เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยและนักศึกษาปัจจุบันของมหาวิทยาลัย โดยเป็นอาจารย์ บุคลากร เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย จำนวน 1,163 คน นักศึกษาของมหาวิทยาลัย จำนวน 17,983 คน รวมทั้งสิ้น 19,146 คน โดยการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อทราบขนาดของประชากรเพื่อหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อยที่สุดที่ยอมรับได้ว่ามากพอที่จะเป็นตัวแทนของประชากรได้ โดยกำหนดความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 5 (0.05) โดยใช้สูตรของ Yamane (Yamane. 1973: 725; อ้างอิงจาก บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2531:51) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ จำนวนประชากร

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

จากจำนวนประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ในกลุ่มของอาจารย์ บุคลากร เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย จำนวน 1,163 คน และนักศึกษาของมหาวิทยาลัย จำนวน 17,983 คน รวมทั้งสิ้น 19,146 คน กำหนดให้ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % ดังนั้นค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 แทนค่าในสูตร จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ

$$n = \frac{19146}{1 + 19146(0.05)^2}$$

$$= 391.814$$

จากการคำนวณจากสูตรจะได้ผลลัพธ์เท่ากับ 391.814 ดังนั้นเพื่อความสะดวกจึงได้ใช้ขนาดตัวอย่างจำนวน เท่ากับ 400 ตัวอย่าง จากนั้น แบ่งตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มตามลักษณะความแตกต่างของประชากร

กลุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มของอาจารย์ บุคลากร เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย จำนวน 150 ตัวอย่าง และนักศึกษาของมหาวิทยาลัย จำนวน 250 ตัวอย่าง โดยตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ทำการเลือกกลุ่มผู้ประกอบการ ร้านค้า ในชุมชน จำนวน 50 ราย โดยสุ่มตัวอย่างพื้นที่ตามแหล่งชุมชน ร้านค้าในชุมชน และผู้นำชุมชน จำนวน 5 ราย คือ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการหอพัก ผู้ขับรถจักรยานยนต์รับจ้าง ตำรวจและอาจารย์

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร บทความ วารสาร ตำราเรียน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัย เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามเรื่อง ผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยต่อชุมชน : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชน
3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอต่อประธานและกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อพิจารณาความครอบคลุมในเนื้อหา สำนวน และภาษาที่ใช้เพื่อให้ได้ข้อความที่มีความสมบูรณ์
4. ดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือโดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความชัดเจนของภาษา ความครอบคลุมของเนื้อหาเพื่อหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content Validity)

5. นำแบบสอบถามที่ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิมาแก้ไขและนำเสนอต่อประธานและกรรมการที่ปรึกษาปริญญาบัตรตรวจสอบอีกครั้ง เพื่ออนุมัติการนำไปใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการทำการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างที่ถูกเลือกตอบ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้ศึกษาได้ทำการติดต่อไปยังมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากรบุคลากรและมหาวิทยาลัย
2. ผู้ศึกษาได้เตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ไปดำเนินการสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ถูกเลือกตอบด้วยตนเอง โดยจะมีการอธิบายและชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม เพื่อสร้างความเข้าใจในการตอบเพื่อให้มาซึ่งข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และทำการรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง
3. ดำเนินการเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด 450 ราย ระหว่าง เดือนกันยายน - ตุลาคม 2549
4. การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำชุมชนจำนวน 5 ราย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกระทำข้อมูล

1. รวบรวมเอกสารตามความต้องการ แล้วตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมด
2. นำแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วลงรหัส (Coding) ในแบบลงรหัสเพื่อประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์
3. นำข้อมูลที่ลงรหัสแล้วไปบันทึกในเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผลโดยใช้โปรแกรม SPSS / PC

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่ออธิบายลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจสังคมและค่าใช้จ่าย
2. วิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ เพื่อหาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการใช้จ่าย ดังต่อไปนี้

2.1 ค่าใช้จ่ายโดยรวมประจำปี

ค่าใช้จ่ายโดยรวมประจำปีของประชากรแต่ละกลุ่มคำนวณจากผลคูณระหว่างค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประจำเดือนคูณกับจำนวนประชากรทั้งหมดในกลุ่มนั้นและคูณกับจำนวนเดือนที่พิจารณา (12 เดือนต่อ 1 ปี) ดังสมการ ดังนี้

$$\begin{array}{|c|} \hline \begin{array}{|c|} \hline \text{ค่าใช้จ่ายโดยรวมประจำปี} \\ \text{ของอาจารย์และบุคลากร} \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline \text{ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย} \\ \text{ประจำเดือน} \end{array} \times \begin{array}{|c|} \hline \text{จำนวนอาจารย์บุคลากร} \\ \text{ทั้งหมดของมหาวิทยาลัย} \end{array} \times \begin{array}{|c|} \hline \text{จำนวนเดือน} \\ \text{(12)} \end{array} \\ \hline \end{array}$$

ภาพประกอบ 4 ค่าใช้จ่ายโดยรวมประจำปีของประชากรกลุ่มอาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัย

$$\begin{array}{|c|} \hline \begin{array}{|c|} \hline \text{ค่าใช้จ่ายโดยรวมประจำปี} \\ \text{ของนักศึกษา} \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline \text{ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย} \\ \text{ประจำเดือน} \end{array} \times \begin{array}{|c|} \hline \text{จำนวนนักศึกษาทั้งหมด} \\ \text{ของมหาวิทยาลัย} \end{array} \times \begin{array}{|c|} \hline \text{จำนวนเดือน} \\ \text{(12)} \end{array} \\ \hline \end{array}$$

ภาพประกอบ 5 ค่าใช้จ่ายโดยรวมประจำปีของประชากรกลุ่มนักศึกษาของมหาวิทยาลัย

ดังนั้นค่าใช้จ่ายประจำปีทั้งหมด จึงเท่ากับผลรวมของค่าใช้จ่ายประจำปีของประชากรของแต่ละกลุ่ม ทั้งนี้กลุ่มประชากร ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอาจารย์ บุคลากรและเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย และกลุ่มที่สอง คือ กลุ่มนักศึกษาของมหาวิทยาลัย

โดยการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามนั้น ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประจำเดือน จะประกอบด้วยรายการดังต่อไปนี้ ค่าที่พักอาศัยสาธารณูปโภค (น้ำประปา ไฟฟ้า) การเดินทาง น้ำมันเชื้อเพลิง โทรศัพท์มือถือ ค่าอินเทอร์เน็ต อาหารและเครื่องดื่ม หนังสือและอุปกรณ์สนับสนุนการสอนหรือการสอน การพักผ่อน การท่องเที่ยว การรักษาพยาบาล การบริการต่างๆ ตัดผม ซักรีด ค่าเสื้อผ้าและอุปกรณ์การแต่งกาย, ค่าของใช้ส่วนตัว, บริการธนาคาร เอทีเอ็ม เป็นต้น

2.2 แบบจำลองการบริโภคและตัวทวีการบริโภคต่อผลกระทบทางเศรษฐกิจ

หนึ่งในทฤษฎีในการวิเคราะห์การใช้จ่ายต่อระบบเศรษฐกิจ คือ ทฤษฎีด้านแบบจำลองการบริโภคและตัวทวีการบริโภค (Consumption Multiplier) เคนส์เชื่อว่าระดับของรายจ่ายในการบริโภคเป็นฟังก์ชันคงที่รายได้ที่จับจ่ายใช้สอยจริง โดยรายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้จริง (Y_d) ในแบบจำลองอย่างง่ายคือรายได้ประชาชาติลบด้วยภาษี ($Y_d = Y - T$) อย่างไรก็ตามเคนส์ก็ไม่ปฏิเสธว่า

ตัวแปรอื่นๆ นอกเหนือจากรายได้ก็มีผลกระทบต่อการใช้บริโภคเหมือนกัน แต่เขาเชื่อว่ารายได้เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดการใช้บริโภค

รูปแบบเฉพาะของความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับรายได้ ที่เราเรียกว่าฟังก์ชัน การใช้บริโภค (Consumption function) ที่เคนส์เสนอไว้เป็นดังนี้ (Froyen 2002: 88-90)

$$C = a + b Y_d ; \quad a > 0, \quad 0 < b < 1$$

ส่วน ค่า b เป็นค่าการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายในการบริโภคต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้จริง 1 หน่วย คือ

$$b = \frac{\Delta C}{\Delta Y_d}$$

ค่าของส่วนเพิ่มในรายจ่ายในการบริโภคต่อหน่วยการเพิ่มของรายได้ (b) เรียกว่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค (the Marginal Propensity to Consume: MPC) ข้อสมมุติของเคนส์ก็คือการใช้บริโภคจะเพิ่มขึ้นเมื่อรายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้จริงเพิ่มขึ้น ($b > 0$) และการเพิ่มขึ้นของการบริโภคจะน้อยกว่าการเพิ่มขึ้นของรายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้จริง ($b < 1$)

การกำหนดค่าตัวทวีการใช้บริโภคคำนวณจากส่วนกลับของ 1 ลบค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค (MPC) โดยมีสูตรดังต่อไปนี้

$$k = \frac{1}{1 - MPC}$$

ดังนั้น ในการคำนวณผลทางเศรษฐกิจจากค่าใช้จ่ายของนักศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจึงสามารถคำนวณจากผลทวีระหว่างค่าตัวทวีการใช้บริโภคกับค่าใช้จ่ายโดยรวมประจำปีของนักศึกษาและบุคลากร ดังสูตรต่อไปนี้

ผลทางเศรษฐกิจจากค่าใช้จ่ายของประชากรแต่ละกลุ่ม	=	ค่าใช้จ่ายโดยรวมประจำปีของประชากรแต่ละกลุ่ม (นักศึกษาและบุคลากร)	X	ค่าตัวทวีการใช้บริโภค(k)
--	---	---	---	--------------------------

ภาพประกอบ 6 ผลทางเศรษฐกิจจากค่าใช้จ่ายของ

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ค่าร้อยละ (Percentage) (ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ, 2538:45)

$$\% = \frac{f \times 100}{N}$$

เมื่อ

% แทน ค่าร้อยละ

f แทน ความถี่หรือจำนวน

N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้แปลความหมายของข้อมูลด้านต่างๆ ใช้สัญลักษณ์ $\bar{X}$ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2544:36)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ

$\bar{X}$ แทน ค่าเลขคณิตของกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X$ แทน ค่าผลรวมทั้งหมดของข้อมูล

n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้นำเสนอผล โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ตอนตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การเปลี่ยนแปลงและการขยายตัวของพื้นที่ในชุมชน

ตอนที่ 2 ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากค่าใช้จ่าย

ตอนที่ 3 ผลกระทบ สภาพปัญหาในพื้นที่

ตอนที่ 1 การเปลี่ยนแปลงและการขยายตัวของพื้นที่ในชุมชน

การพัฒนาของความเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องของกรุงเทพมหานคร ในระยะเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมา ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนรูปแบบวิถีชีวิตของประชากร ทำให้ชุมชนหลายชุมชนในกรุงเทพฯ ต้องมีการเปลี่ยนแปลงตามไป สถาบันการศึกษา ที่ได้ขยายวิทยาเขตหรือการก่อตั้งมหาวิทยาลัยแห่งใหม่ในชุมชนใหม่ ก็ย่อมส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ควบคู่กันไปด้วย

จากการที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้ย้ายสถานที่ของทางมหาวิทยาลัยบนพื้นที่ถนนประชาชื่น เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ริมคลองประปาที่มีพื้นที่เชื่อมต่อกับจังหวัดนนทบุรี เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ.2527 นั้น ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ชุมชนรอบมหาวิทยาลัยมาจนถึงปัจจุบัน

บทบาทพื้นฐานของที่ตั้ง คือ เป็นพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างกรุงเทพมหานครกับจังหวัดนนทบุรี บทบาทหลักในอดีตของพื้นที่ คือ เป็นพื้นที่ทำการเกษตร เนื่องจากสภาพของภูมิประเทศเอื้อต่อการเกษตร และการพัฒนาระบบชลประทาน อีกทั้งยังเป็นที่ตั้งที่เชื่อมต่อไปยังจังหวัดอื่นในภาคกลางได้อย่างสะดวก

บทบาทที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่นั้นคือ การเป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร ในด้านสถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการ ธุรกิจการค้าและที่อยู่อาศัย ในขณะเดียวกันก็ยังคงมีบทบาทเป็นแหล่งน้ำดิบของการประปานครหลวงที่ไหลผ่านในพื้นที่ โดยจะเห็นได้ว่าพื้นที่ขยายตัวด้านของกรุงเทพมหานครนั้น มีบทบาทที่หลากหลายและมีความขัดแย้งกัน ทำให้เกิดปัญหาด้านคุณภาพของน้ำ ปัญหาการจราจร ในพื้นที่ของชุมชน

สำหรับแนวโน้มของภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่จะลดความสำคัญลง เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการกระจายอุตสาหกรรมออกสู่ภูมิภาค ประกอบกับพื้นที่มีราคาที่ดินสูงขึ้น ขณะที่

บทบาทด้านที่อยู่อาศัยจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้จากโครงการหมู่บ้านจัดสรรที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นยังมีการขยายตัวของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับความต้องการในพื้นที่ ได้แก่ โรงเรียน สถานพยาบาล และศูนย์การค้า เป็นต้น

ส่วนบทบาทด้านการศึกษา คาดว่ายังมีความสำคัญอย่างต่อเนื่อง โดยสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งในพื้นที่มีการรับผู้เรียนเข้าเพิ่มขึ้นทุกปีและมีการพัฒนาระบบการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยมีบทบาทในการรองรับนักศึกษาจากกรุงเทพมหานคร และภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ รวมทั้งประชาชนในพื้นที่

การเปลี่ยนแปลงและการขยายตัวของชุมชน ในพื้นที่ศึกษาและบริเวณใกล้เคียง จากการเปรียบเทียบภาพถ่ายทางอากาศ ปี พ.ศ.2518 พ.ศ.2530 พ.ศ.2543 และ พ.ศ.2549 จะเป็นการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและการขยายตัวของสิ่งก่อสร้างในพื้นที่อย่างชัดเจน

ในปี พ.ศ.2518 จะเห็นได้ว่า ที่อยู่อาศัยและสิ่งก่อสร้างมีการกระจายตัวทั่วพื้นที่เป็นเฉพาะจุดเท่านั้น โดยเฉพาะพื้นที่พักอาศัยและสิ่งปลูกสร้างต่างๆ จะเกาะกลุ่มกันในชุมชนด้านทิศเหนือ พื้นที่มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มทั่วไป โครงสร้างทางกายภาพของพื้นที่ที่สำคัญได้แก่ ถนนสายประชาชื่น นนทบุรีและถนนงามวงศ์วานเป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญที่เชื่อมต่อไปยังจังหวัดต่างๆ ของภาคกลาง เช่น สุพรรณบุรี ปทุมธานี ออยุธยา เป็นต้น

ในปี พ.ศ.2530 ที่อยู่อาศัยและสิ่งก่อสร้างเริ่มมีความหนาแน่นขึ้นตามแนวของถนนเส้นหลักและเส้นรอง ส่วนบริเวณโดยรอบของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ด้านทิศใต้และทิศตะวันตกภายในบริเวณที่ศึกษายังไม่มีเปลี่ยนแปลงมากนัก มีการก่อสร้างศูนย์การค้าเดอะมอลล์ สาขางามวงศ์วาน และโรงพยาบาลนนทเวช โดยได้เปิดให้บริการในปี พ.ศ.2534 และ พ.ศ.2536 ตามลำดับ

ในปี พ.ศ.2543 ในพื้นที่ศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน มีที่พักอาศัยและสิ่งก่อสร้างมีความหนาแน่นเกือบทุกซอย ตั้งแต่ถนนประชาชื่นนนทบุรีแยก 1 และบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ นอกจากนี้ยังมีการสร้างสะพานข้ามถนนบริเวณแยกถนนประชาชื่นและถนนงามวงศ์วาน ทำให้บริเวณโดยรอบมีความหนาแน่นในการใช้พื้นที่มากขึ้น

ในปี พ.ศ.2549 มีอาคารและสิ่งปลูกสร้างอย่างหนาแน่นเกือบเต็มพื้นที่บริเวณพื้นที่โดยรอบมหาวิทยาลัยและบริเวณใกล้เคียงศูนย์การค้าเดอะมอลล์ สาขางามวงศ์วาน มีการเชื่อมต่อถนน ทั้งทางด้านถนนแจ้งวัฒนะ ถนนงามวงศ์วาน และถนนวิภาวดี ทำให้พื้นที่ดังกล่าวมีความสามารถเชื่อมต่อการคมนาคมและเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการอยู่อาศัย การค้าและธุรกิจต่างๆ เนื่องจากการเดินทางและเส้นทางคมนาคมที่สะดวก

จากการสำรวจสภาพกายภาพของพื้นที่ในชุมชนพบว่า สภาพที่อยู่อาศัย อาคารและสิ่งก่อสร้าง มีลักษณะคล้ายๆ กัน คือ ที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่จะเป็นบ้านเดี่ยวชั้นเดียวหรือสองชั้นมีพื้นที่

หรือบริเวณรอบบ้าน ส่วนในซอยลึกเข้าไปจะเป็นหมู่บ้านจัดสรรของเอกชนและของรัฐซึ่งเป็นหมู่บ้านการเคหะ โดยมีทั้งบ้านเดี่ยวและทาวน์เฮ้าส์ หอพัก

ประกอบกับข้อมูลของจำนวนอาคารที่ได้รับอนุญาตให้ปลูกสร้างในเขตพื้นที่ในชุมชนพบว่าจำนวนของอาคารที่ได้รับอนุญาตปลูกสร้างในพื้นที่ในชุมชน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 – 2548 มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี โดยเมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2548 จำนวนของอาคารที่ได้รับอนุญาตปลูกสร้างในพื้นที่ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 805 รายการ โดยพื้นที่ที่มีการอนุญาตปลูกสร้างอาคารมากที่สุด คือ พื้นที่แขวงทุ่งสองห้อง จำนวน 284 รายการ รองลงมาคือพื้นที่ บางตลาดและบางเขน จำนวน 183 และ 152 รายการตามลำดับ (ดังตาราง 1)

จากการพิจารณาข้อมูลจากภาพถ่ายทางอากาศและข้อมูลของจำนวนอาคารที่ได้รับอนุญาตให้ปลูกสร้างในเขตพื้นที่ในชุมชนพบว่า การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ในชุมชนนั้นมีความสอดคล้องกัน โดยในพื้นที่รอบมหาวิทยาลัย พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของพื้นที่เพื่อเป็นที่อยู่อาศัย บ้านหอพักและร้านค้าต่างๆ

เมื่อพิจารณาลักษณะทางด้านกายภาพในด้านทำเลที่ตั้งและความสามารถเข้าถึงพื้นที่แล้ว จะเห็นได้ว่า พื้นที่ที่ตั้งโดยรอบของชุมชนมีการเดินทางที่สะดวกและรวดเร็ว และพื้นที่บริเวณที่ตั้งของชุมชนมีศูนย์การค้า ตลาด แหล่งบริการและแหล่งงานที่สำคัญตั้งกระจายตัวอยู่รอบพื้นที่ของเส้นทาง การเดินทางตามเส้นทางถนนสายหลักและสายรองจากทำเลที่ตั้งของพื้นที่ ซึ่งพื้นที่และสิ่งก่อสร้างต่างๆ ในบริเวณโดยรอบทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการค้าและบริการรวมถึงแหล่งงานที่สำคัญ พื้นที่ดังกล่าวเชื่อมโยงกับกรุงเทพมหานครด้วยเส้นทางคมนาคมที่สะดวก การเกิดขึ้นของสิ่งบริการในพื้นที่เป็นผลมาจากนโยบายการพัฒนาประเทศ การเกิดขึ้นจากนโยบายต่างๆ นั้น เกิดในพื้นที่ที่บางส่วนเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ที่เหมาะสมแก่การเกษตรกรรมซึ่งเดิมเป็นพื้นที่มีมูลค่าที่ดินต่ำ นักลงทุนนำมาพัฒนาเป็นที่ดินจัดสรร กลายเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยชานเมืองของกรุงเทพมหานคร ที่ดินบางส่วนนำไปใช้เพื่อสร้างศูนย์การค้า แหล่งบริการและตลาด จากสภาพที่เกิดขึ้น พื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นแหล่งงานที่สำคัญในพื้นที่ ทำให้มีความหลากหลายของงานและการประกอบอาชีพที่หลากหลายของคนในพื้นที่

ตาราง 1 จำนวนของอาคารที่ได้รับอนุญาตให้ปลูกสร้าง ในเขตพื้นที่ศึกษา พ.ศ. 2536-2548

เขตการปกครอง	ประเภท	2544	2545	2546	2547	2548
ทุ่งสองห้อง	พักอาศัย	187	218	152	249	172
	พาณิชย์	34	75	89	84	54
	พาณิชย์-พักอาศัย	20	26	66	47	35
	อื่นๆ	10	18	15	8	19
	ไม่ระบุ	3	7	6	5	4
	รวม	254	344	328	393	284
คลองเกลือ	พักอาศัย	38	45	37	48	52
	พาณิชย์	25	24	21	15	8
	พาณิชย์-พักอาศัย	3	4	11	5	4
	อื่นๆ	1	2	4	7	1
	ไม่ระบุ	1	0	1	3	0
	รวม	68	75	74	78	65
บางตลาด	พักอาศัย	149	147	159	98	112
	พาณิชย์	57	79	65	20	54
	พาณิชย์-พักอาศัย	3	10	27	15	12
	อื่นๆ	1	4	19	13	2
	ไม่ระบุ	2	0	9	7	3
	รวม	212	240	279	153	183
บางเขน	พักอาศัย	24	21	19	26	24
	พาณิชย์	58	42	47	52	45
	พาณิชย์-พักอาศัย	72	66	58	75	73
	อื่นๆ	7	8	6	12	8
	ไม่ระบุ	5	3	2	5	2
	รวม	166	140	132	170	152
ท่าทราย	พักอาศัย	21	12	35	21	18
	พาณิชย์	42	35	27	43	51
	พาณิชย์-พักอาศัย	51	67	74	49	45
	อื่นๆ	8	3	10	8	5
	ไม่ระบุ	3	0	2	3	2
	รวม	120	117	138	124	121

ที่มา: กรมโยธาธิการและผังเมือง. (2550).

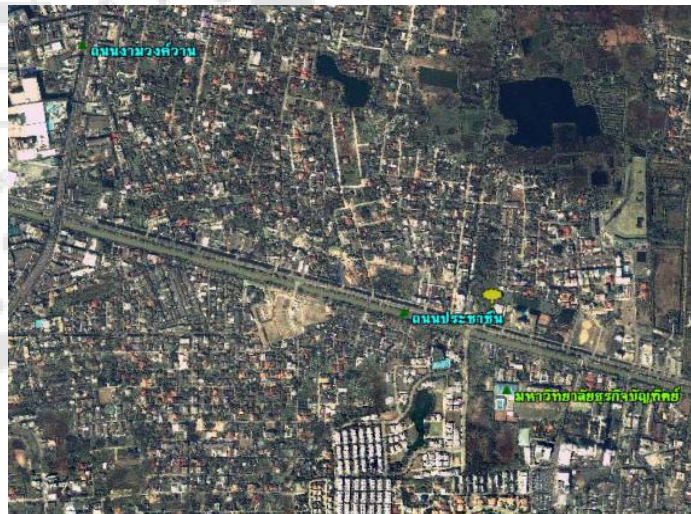
พ.ศ. 2518

พ.ศ. 2530

พ.ศ. 2543

พ.ศ. 2549

ภาพประกอบ 7 ภาพถ่ายทางอากาศบริเวณมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ที่มา: กรมแผนที่ทหาร. (2543). ภาพถ่ายทางอากาศ และ pointasia. (2006).

ตาราง 2 จำนวนประชากร จำนวนบ้าน ในเขตพื้นที่ศึกษา พ.ศ. 2536-2548

เขตการปกครอง	จำนวน	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	ค่าเฉลี่ย
ทุ่งสองห้อง	ประชากร	77,692	79,252	79,874	82,071	83,170	83,501	84,309	84,504	85,730	86,557	87,232	86,535	86,374	
	อัตราการเปลี่ยนแปลง		2.01	0.78	2.75	1.34	0.4	0.97	0.23	1.45	0.96	0.78	-0.8	-0.19	0.89
	บ้าน	28,089	28,648	28,224	28,772	29,098	29,369	30,808	31,074	31,434	31,632	31,939	32,457	32,774	
	อัตราการเปลี่ยนแปลง		1.99	-1.48	1.94	1.13	0.93	4.9	0.86	1.16	0.63	0.97	1.62	0.98	1.30
คลองเกลือ	ประชากร	8,422	8,447	8,366	8,406	8,338	8,364	8,303	8,261	8,456	8,688	8,866	8,972	8,914	
	อัตราการเปลี่ยนแปลง		0.3	-0.96	0.48	-0.81	0.31	-0.73	-0.51	2.36	2.74	2.05	1.2	-0.65	0.48
	บ้าน	2,764	2,804	2,862	3,000	3,254	3,325	3,587	3,571	3,592	3,622	3,652	3,677	3,704	
	อัตราการเปลี่ยนแปลง		0.3	-0.96	0.48	-0.81	0.31	-0.73	-0.51	2.36	2.74	2.05	1.2	-0.65	0.48
บางตลาด	ประชากร	46,741	46,749	46,388	46,754	46,236	46,003	45,205	45,486	45,777	45,985	46,688	47,039	49,716	
	อัตราการเปลี่ยนแปลง		0.02	-0.77	0.79	-1.11	-0.5	-1.73	0.62	0.64	0.45	1.53	0.75	5.69	0.53
	บ้าน	14,039	14,273	14,613	15,117	15,115	15,287	15,650	15,704	15,806	16,153	16,647	16,890	17,206	
	อัตราการเปลี่ยนแปลง		1.67	2.38	3.45	-0.01	1.14	2.37	0.35	0.65	2.2	3.06	1.46	1.87	1.72
บางเขน	ประชากร	42,717	43,105	42,587	43,504	43,429	43,673	43,658	43,557	43,788	43,684	43,356	43,125	42,933	
	อัตราการเปลี่ยนแปลง		0.91	-1.2	2.15	-0.17	0.56	-0.03	-0.23	0.53	-0.24	-0.75	-0.53	-0.45	0.05
	บ้าน	13,703	14,108	15,360	16,446	16,765	16,994	17,136	17,256	17,381	17,508	17,698	17,922	18,125	
	อัตราการเปลี่ยนแปลง		2.96	8.87	7.07	1.94	1.37	0.84	0.7	0.72	0.73	1.09	1.27	1.13	2.39

ตาราง 2 (ต่อ)

เขตการปกครอง	จำนวน	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	ค่าเฉลี่ย
ท่าทราย	ประชากร	68,431	71,233	71,387	73,405	73,282	72,897	72,319	72,635	73,037	72,855	72,616	71,944	73,658	
	อัตราการเปลี่ยนแปลง		4.09	0.22	2.83	-0.17	-0.53	-0.79	0.44	0.55	-0.25	-0.33	-0.93	2.38	0.63
	บ้าน	21,473	22,367	22,885	23,195	23,179	23,278	23,375	23,511	23,663	23,890	24,081	25,834	26,370	
	อัตราการเปลี่ยนแปลง		4.16	2.32	1.35	-0.07	0.43	0.42	0.58	0.65	0.96	0.8	7.28	2.07	1.75
รวม	ประชากร	244,003	248,786	248,602	254,140	254,455	254,438	253,794	254,443	256,788	257,769	258,758	257,615	261,595	
	อัตราการเปลี่ยนแปลง		1.96	-0.07	2.23	0.12	-0.01	-0.25	0.26	0.92	0.38	0.38	-0.44	1.54	0.59
	บ้าน	80,068	82,200	83,944	86,530	87,411	88,253	90,556	91,116	91,876	92,805	94,017	96,780	98,179	
	อัตราการเปลี่ยนแปลง		2.66	2.12	3.08	1.02	0.96	2.61	0.62	0.83	1.01	1.31	2.94	1.45	1.72

ที่มา: ส่วนบริหารและพัฒนาเทคโนโลยีการทะเบียน สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2550).

จำนวนประชากรในเขตพื้นที่ศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2536 – 2548 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในแต่ละปี โดยเมื่อสิ้นปีพ.ศ. 2548 ประชากรในพื้นที่ศึกษาอันประกอบไปด้วย แขวงทุ่งสองห้อง ตำบลคลองเกลือ ตำบลบางตลาด ตำบลบางเขนและตำบลท่าทราย มีประชากรรวมทั้งสิ้น 261,595 คน โดยพื้นที่ที่มีประชากรสูงสุด 3 อันดับแรก คือ แขวงทุ่งสองห้อง ตำบลท่าทราย และตำบลบางตลาด เป็นจำนวน 73,658 86,374 และ 49,716 คน ตามลำดับ ส่วนพื้นที่ที่มีประชากรน้อยที่สุด คือ ตำบลคลองเกลือ มีจำนวนประชากรเท่ากับ 8,914 คน

ซึ่งพื้นที่แขวงทุ่งสองห้อง ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของเขตหลักสี่ โดยเป็นเขตที่แยกจากการปกครองของเขตบางเขน และเขตดอนเมือง ในปี พ.ศ. 2540 และ ปี พ.ศ.2532 ตามลำดับ

จำนวนบ้านในเขตพื้นที่ศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 - 2548 มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี เช่นกัน โดยเมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2548 มีจำนวนบ้านรวมทั้งสิ้น 98,179 ครัวเรือน โดยพื้นที่ที่มีจำนวนบ้านสูงสุด 3 อันดับแรก คือ แขวงทุ่งสองห้อง ตำบลท่าทราย และตำบลบางตลาด เป็นจำนวน 32,774 26,370 และ 18,125 ครัวเรือน ตามลำดับ ส่วนพื้นที่ที่มีจำนวนบ้านน้อยที่สุด คือ ตำบลคลองเกลือ มีจำนวนบ้านเท่ากับ 3,704 ครัวเรือน

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากรในชุมชนและจำนวนบ้านแล้ว พบว่า มีการเพิ่มขึ้นของประชากรและจำนวนบ้านในชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยของจำนวนบ้านสูงสุดอยู่ในพื้นที่ตำบลบางเขนเท่ากับ 2.39 รองลงมาคือพื้นที่ตำบลท่าทราย ตำบลบางตลาด และทุ่งสองห้อง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.75 1.72 และ 1.30 ตามลำดับ

แต่อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ จำนวนประชากรและบ้านนั้น เป็นข้อมูลที่ได้จากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ซึ่งเป็นข้อมูลจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร ซึ่งไม่ได้รวมจำนวนนิสิตและบุคลากรที่เข้ามาศึกษาและทำงานในมหาวิทยาลัย ซึ่งจากการเก็บข้อมูล พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาที่มาจากภูมิลำเนาอื่น

ตอนที่ 2 ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากค่าใช้จ่าย

2.1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ คณะวิชา ชั้นปี ภูมิภาค ที่อาศัยอยู่ ปัจจุบัน ลักษณะที่อาศัยอยู่ปัจจุบัน ลักษณะการเดินทาง รายได้ รายจ่าย ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จากผลการสำรวจ พบว่า นักศึกษาที่เป็นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย เป็นร้อยละ 59.6 ซึ่งเห็นได้ว่านักศึกษาผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุของผู้ให้ข้อมูลมีส่วนใหญ่มีอายุในช่วงระหว่าง 18-22 ปี โดยมีอายุ 20 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.2 คณะของนักศึกษาศึกษาในคณะบริหารธุรกิจมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.2 และนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ 3

ภูมิภาคส่วนใหญ่มาจากภาคกลางคิดเป็นร้อยละ 41.2 โดยปัจจุบันขณะศึกษา นักศึกษาจะพักอาศัยในหอพักเอกชน เป็นร้อยละ 66.8 เมื่อพิจารณาที่อยู่อาศัยปัจจุบันของนักศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 80 อาศัยอยู่ในชุมชนอันเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัย โดยมีลักษณะของที่อยู่อาศัยปัจจุบันของนักศึกษาจะเป็นการเช่าหอพักเอกชนมากที่สุด เป็นร้อยละ 66.8 โดยมีที่ตั้งอยู่บริเวณถนนประชาชื่น ถนนพหลโยธิน 8 และบริเวณถนนชินเขต ด้านการเดินทางของนักศึกษาส่วนใหญ่ จะใช้การเดินทางไปเรียนเป็นร้อยละ 54 ด้านการเดินทางของนักศึกษาส่วนใหญ่ จะใช้การเดินทางไปเรียนเป็นร้อยละ 54

รายได้ของนักศึกษาส่วนใหญ่มาจากผู้ปกครอง โดยนักศึกษาส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนประมาณ 12,000 บาท คือ มีรายได้ในช่วง 10,001 - 12,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.6 มีรายได้ต่ำสุด 7,000 บาท มีรายได้สูงสุด 26,000 บาท และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 13,912 บาท รายจ่ายของนักศึกษาส่วนใหญ่มีรายจ่ายต่อเดือนประมาณ 10,000 บาท และ 16,000 บาท คือมีรายจ่ายอยู่ในช่วง 8,001 - 10,000 บาท ร้อยละ 28 และมีรายจ่ายอยู่ในช่วง 14,001-16,000 บาท ร้อยละ 20.4 และมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 13,100 บาท(ดังตาราง 3)

ตาราง 3 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของนักศึกษา

ข้อมูลลักษณะทั่วไปของนักศึกษา		N = 250 (ร้อยละ)
1. เพศ		
ชาย		40.4
หญิง		59.6
2. อายุ		
17		0.4
18		16.8
19		28.4
20		37.2
21		7.2
22		6
23		2.8
24		0.8
25		0.4
3. คณะวิชา		
คณะบริหารธุรกิจ		37.2
คณะการบัญชี		15.2
คณะเศรษฐศาสตร์		8.4
คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์		12
คณะนิติศาสตร์		8.8
คณะนิเทศศาสตร์		8
คณะวิศวกรรมศาสตร์		4.4
คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ		6

ตาราง 3 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของนักศึกษา (ต่อ)

ข้อมูลลักษณะทั่วไปของนักศึกษา (ต่อ)	N = 250
4. ชั้นปี	
1	26.4
2	26
3	35.2
4	12.4
5. ภูมิภาค	
ภาคเหนือ	19.2
ภาคกลาง	41.2
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	9.2
ภาคตะวันออก	1.6
ภาคตะวันตก	2.4
ภาคใต้	26.4
6. บริเวณที่อยู่อาศัยปัจจุบัน	
ถนนสามัคคี	8.8
ถนนประชาชื่นนนทบุรี	40.8
ถนนชินเขต	30.4
อื่นๆ	20
7. ลักษณะที่อยู่อาศัยปัจจุบัน	
บ้านของตัวเอง	21.6
บ้านญาติ	4
หอพักมหาวิทยาลัย	4.4
หอพักเอกชน	66.8
บ้านเช่า	3.2
8. ลักษณะการเดินทาง	
การเดิน	54
รถยนต์ส่วนบุคคล	10.8

ตาราง 3 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของนักศึกษา (ต่อ)

ข้อมูลลักษณะทั่วไปของนักศึกษา (ต่อ)	N = 250 (ร้อยละ)
รถโดยสารประจำทาง	10.8
รถจักรยานยนต์ส่วนตัว	1.6
รถจักรยานยนต์รับจ้าง	20
รถรับจ้าง(taxi)	2.8
9. รายได้	
ต่ำกว่า 8000	6.4
8001-10000	20.8
10001-12000	21.6
12001-14000	6.8
14001-16000	18
16001-18000	15.2
18001-20000	8.8
สูงกว่า 20000	2.4
10. รายจ่าย	
ต่ำกว่า 8000	8.8
8001-10000	28
10001-12000	16
12001-14000	9.2
14001-16000	20.4
16001-18000	10
18001-20000	5.2
สูงกว่า 20000	2.4

ตาราง 4 ความสัมพันธ์ระหว่างบริเวณที่อยู่อาศัยกับลักษณะที่อยู่อาศัยปัจจุบันของนักศึกษา

บริเวณที่อยู่อาศัย	ลักษณะที่อยู่อาศัยปัจจุบัน				
	บ้านของตัวเอง	บ้านญาติ	หอพักมหาวิทยาลัย	หอพักเอกชน	บ้านเช่า
ถนนสามัคคี	31.8	4.5	0.0	40.9	22.7
ถนนประชาชื่น	7.8	1.0	0.0	89.2	2.0
ถนนชินเขต	9.2	2.6	0.0	86.8	1.3
อื่นๆ	64.0	12.0	22.0	2.0	0.0
รวม	21.6	4.0	4.4	66.8	3.2

ตาราง 5 ความสัมพันธ์ระหว่างบริเวณที่อยู่อาศัยกับลักษณะการเดินทางของนักศึกษา

บริเวณที่อยู่อาศัย	ลักษณะการเดินทาง					
	การเดินทาง	รถยนต์ส่วนบุคคล	รถโดยสารประจำทาง	จักรยานยนต์ส่วนตัว	จักรยานยนต์รับจ้าง	รถรับจ้าง
ถนนสามัคคี	9.1	18.2	54.5	0.0	13.6	4.5
ถนนประชาชื่น	59.8	1.0	2.9	2.9	31.4	2.0
ถนนชินเขต	80.3	0.0	0.0	1.3	18.4	0.0
อื่นๆ	22.0	44.0	24.0	0.0	2.0	8.0
รวม	54.0	10.8	10.8	1.6	20.0	2.8

จากตาราง 4 และตาราง 5 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ได้พักอาศัยอยู่ในชุมชนรอบมหาวิทยาลัยในบริเวณถนนชินเขตและถนนประชาชื่น โดยมีลักษณะที่อยู่อาศัยปัจจุบันจากการเช่าของหอพักเอกชนต่างๆ ที่ตั้งอยู่รอบมหาวิทยาลัย โดยมีจำนวนถึงร้อยละ 66.8 โดยนักศึกษาส่วนใหญ่จะเลือกหอพักเอกชนในบริเวณ ถนนประชาชื่นและถนนชินเขต โดยมีจำนวนร้อยละ 89.2 และ 86.8 ตามลำดับ นอกจากนี้ รูปแบบลักษณะการเดินทางของนักศึกษาของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ นั้น จะใช้วิธีการเดินทางด้วยเท้าเพื่อมาเรียนหนังสือที่มหาวิทยาลัย โดยมีจำนวนร้อยละ 54 และในจำนวนนี้นักศึกษาส่วนใหญ่ได้พักอาศัยอยู่บริเวณถนนชินเขตและถนนประชาชื่น โดยมีจำนวนร้อยละ 80.3 และ 59.8 ตามลำดับ

2.2 ข้อมูลทั่วไปของบุคลากร

ข้อมูลทั่วไปของบุคลากร จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่ง ภูมิลำเนา ที่อาศัยอยู่ปัจจุบัน ลักษณะที่อาศัยอยู่ปัจจุบัน ลักษณะการเดินทาง รายได้ รายจ่าย ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จากผลการสำรวจ พบว่า บุคลากรที่เป็นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย เป็นร้อยละ 64 อายุของบุคลากรที่เป็นผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่มีอายุในช่วงระหว่าง 20-30 ปี ร้อยละ 58 ตำแหน่งของบุคลากรที่เป็นผู้ให้ข้อมูล แบ่งเป็นสายวิชาการ เป็นร้อยละ 55.33 และสายสนับสนุน ร้อยละ 44.67

ภูมิลำเนาของบุคลากรที่เป็นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่บุคลากรมีภูมิลำเนาจากภาคกลางมากที่สุด เป็นร้อยละ 62.7 โดยที่อยู่อาศัยปัจจุบันของบุคลากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.7 อาศัยอยู่นอกชุมชนอันเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัย คืออาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรีและจังหวัดปทุมธานี โดยมีลักษณะของที่อยู่อาศัยปัจจุบันของบุคลากรจะอาศัยอยู่ที่บ้านของตนเองมากที่สุด เป็นร้อยละ 68.7 และหอพักของเอกชน ร้อยละ 20.7 ด้านการเดินทางของบุคลากรส่วนใหญ่ จะใช้การเดินทางมายังมหาวิทยาลัย โดยรถยนต์ส่วนบุคคล คิดเป็นร้อยละ 67.3

รายได้ของบุคลากรส่วนใหญ่มาจากเงินเดือนประจำ โดยบุคลากรส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 20,000 บาท และ 18,000บาท คือมีรายได้อยู่ในช่วง 20,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 46.7 และมีรายได้ในช่วง 18,001-20,000 บาท ร้อยละ 17.3 มีรายได้ต่ำสุด 10,000บาท มีรายได้สูงสุด 50,000 บาท และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 21,481.40 บาทและมีรายจ่ายของบุคลากรส่วนใหญ่มีรายจ่ายต่อเดือนประมาณ 15,000 บาท และ 20,000บาท คือมีรายจ่ายอยู่ในช่วง 14,001 - 16,000 บาท ร้อยละ 22 และมีรายจ่ายอยู่ในช่วง 18,001-20,000 บาท ร้อยละ 14.7 และมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 16,326.60 บาท (ดังตาราง 6)

ตาราง 6 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของบุคลากร

ข้อมูลทั่วไปของบุคลากร	N = 150 (ร้อยละ)
1. เพศ	
ชาย	36
หญิง	64
2. อายุ	
20 - 30	58
31 - 40	30.67
41 - 50	8
51 - 60	3.33
3. ตำแหน่งของบุคลากร	
สายวิชาการ	55.33
สายสนับสนุน	44.67
4. ภูมิลำเนา	
ภาคเหนือ	11.3
ภาคกลาง	62.7
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	6
ภาคตะวันออก	4
ภาคตะวันตก	2.7
ภาคใต้	13.3
5. บริเวณที่อยู่อาศัยปัจจุบัน	
ถนนสามัคคี	12
ถนนประชาชื่นนนทบุรี	16.7
ถนนชินเขต	12.7
อื่นๆ	58.7

ตาราง 6 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของบุคลากร (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของบุคลากร (ต่อ)	N = 150 (ร้อยละ)
6. ลักษณะที่อยู่อาศัยปัจจุบัน	
บ้านของตัวเอง	68.7
หอพักมหาวิทยาลัย	3.3
หอพักเอกชน	20.7
บ้านเช่า	7.3
7. ลักษณะการเดินทาง	
การเดิน	11.3
รถยนต์ส่วนบุคคล	67.3
รถโดยสารประจำทาง	15.3
รถจักรยานยนต์ส่วนตัว	2.7
รถรับจ้าง(taxi)	3.3
8. รายได้	
8001-10000	2.7
10001-12000	8
12001-14000	6
14001-16000	10
16001-18000	9.3
18001-20000	17.3
สูงกว่า 20000	46.7
10. รายจ่าย	
8001-10000	14
10001-12000	6.7
12001-14000	9.3
14001-16000	24.7
16001-18000	12
18001-20000	20.7
สูงกว่า 20000	10.7

ตาราง 7 ความสัมพันธ์ระหว่างบริเวณที่อยู่อาศัยกับลักษณะที่อยู่อาศัยปัจจุบันของบุคลากร

บริเวณที่อยู่อาศัย	ลักษณะที่อยู่อาศัยปัจจุบัน			
	บ้านของตัวเอง	บ้านญาติ	หอพักเอกชน	บ้านเช่า
ถนนสามัคคี	55.6	0.0	11.1	33.3
ถนนประชาชื่น	48.0	0.0	40.0	12.0
ถนนชินเขต	21.1	5.3	68.4	5.3
อื่นๆ	87.5	4.5	6.8	1.1
รวม	68.7	3.3	20.7	7.3

ตาราง 8 ความสัมพันธ์ระหว่างบริเวณที่อยู่อาศัยกับลักษณะการเดินทางของบุคลากร

บริเวณที่อยู่อาศัย	ลักษณะการเดินทาง				
	การเดิน	รถยนต์ส่วนบุคคล	รถโดยสารประจำทาง	จักรยานยนต์ส่วนตัว	รถรับจ้าง
ถนนสามัคคี	0.0	66.7	27.8	5.6	0.0
ถนนประชาชื่น	32.0	60.0	4.0	4.0	0.0
ถนนชินเขต	42.1	42.1	5.3	5.3	5.3
อื่นๆ	1.1	75.0	18.2	1.1	4.5
รวม	11.3	67.3	15.3	2.7	3.3

จากตาราง 7 และตาราง 8 แสดงให้เห็นว่าบุคลากรของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ได้พักอาศัยอยู่นอกชุมชนรอบมหาวิทยาลัย โดยมีลักษณะที่อยู่อาศัยปัจจุบันบ้านของตัวเอง โดยมีจำนวนถึงร้อยละ 68.7 โดยบุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้อาศัยอยู่ในชุมชน นอกจากนี้ รูปแบบลักษณะการเดินทางของบุคลากรของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่นั้น จะใช้วิธีการเดินมายังมหาวิทยาลัยด้วยรถยนต์ส่วนบุคคลเพื่อเดินทางมาทำงานที่มหาวิทยาลัย โดยมีจำนวนร้อยละ 67.3 และในจำนวนนี้บุคลากรส่วนใหญ่ได้พักอาศัยนอกชุมชนถึงร้อยละ 75 และอาศัยอยู่ในบริเวณถนนสามัคคีและถนนประชาชื่น

2.3 การใช้จ่ายของประชากรสถาบันอุดมศึกษา

นักศึกษา

การใช้จ่ายของนักศึกษา ประมาณ 1 ใน 4 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดเป็นสัดส่วนของค่าอาหารและเครื่องดื่ม รองลงมาคือ ค่าจ่ายในด้านที่พักอาศัย และการเดินทาง ตามลำดับ เมื่อแยกการพิจารณาของค่าใช้จ่ายนักศึกษา จำแนกตามสถานที่ นักศึกษาที่ใช้จ่ายในชุมชนใกล้มหาวิทยาลัยและนักศึกษาที่ใช้จ่ายนอกชุมชน พบว่าสัดส่วนของค่าอาหารนั้นยังคงเดิมมากที่สุดเช่นเดิม คือประมาณร้อยละ 37.36 และ ร้อยละ 27.36 ตามลำดับ แต่สัดส่วนของค่าใช้จ่ายด้านที่พักอาศัยนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด คือ นักศึกษาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนใกล้มหาวิทยาลัย จะมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายดังกล่าวเป็นอันดับที่สอง คือ ร้อยละ 82 ส่วนนักศึกษาที่อาศัยอยู่นอกชุมชนฯ จะมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านที่พักอาศัยน้อยกว่าอย่างเห็นได้ชัด คือ ร้อยละ 13.6 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่ที่พักอาศัยอยู่ที่บ้านของตนเองหรือบ้านญาติ นอกจากนี้นักศึกษาที่พักอาศัยอยู่นอกชุมชนฯ จะมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางสูงกว่านักศึกษาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชน (ดังตาราง 9)

ตาราง 9 การใช้จ่ายของนักศึกษา

ประเภทของการใช้จ่าย	ต่อเดือน (ร้อยละ)	สัดส่วนการใช้จ่ายจำแนกตามสถานที่ (ร้อยละ)		
		ในมหาวิทยาลัย	ใกล้มหาวิทยาลัย	ที่อื่น
อาหารและเครื่องดื่ม	26.61	35.12	37.36	27.36
ที่พักอาศัย สาธารณูปโภค	17.65	4.4	82	13.6
การเดินทาง ยานพาหนะ	14.56	0	43.72	56.36
ของใช้ส่วนตัว	8.95	5.64	50.04	44.52
โทรศัพท์ มือถือ อินเทอร์เน็ต เคเบิลทีวี	8.5	3	80.68	16.32
เสื้อผ้าและอุปกรณ์การแต่งกาย	8.5	3.1	39.78	56.96
การศึกษา	6.28	44.16	32.52	23.12
พักผ่อนหย่อนใจ การท่องเที่ยว	4.13	0.76	33	65.16
บริการต่างๆ	3.27	0.12	57.88	41.48
รักษาพยาบาล	1.55	0	49.6	50.48

บุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา

การใช้จ่ายของบุคลากร ประมาณ 1 ใน 4 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด เป็นค่าอาหารและเครื่องดื่ม เช่นเดียวกับนักศึกษา รองลงมาคือค่าเดินทาง ที่พักอาศัยและค่าของใช้ส่วนตัว ตามลำดับ เมื่อแยกการพิจารณาของค่าใช้จ่ายบุคลากร จำแนกตามสถานที่ บุคลากรที่ใช้จ่ายอยู่ภายในชุมชนใกล้มหาวิทยาลัยและบุคลากรที่จ่ายนอกชุมชน พบว่าสัดส่วนของค่าอาหารนั้นยังคงเดิมมากที่สุดเช่นเดิม คือประมาณร้อยละ 28.07 และ ร้อยละ 35.67 ตามลำดับ แต่สัดส่วนของค่าใช้จ่ายด้านที่พักอาศัยนั้น มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด คือ บุคลากรที่พักอาศัยอยู่ภายในชุมชนใกล้มหาวิทยาลัย จะมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายดังกล่าวเป็นอันดับที่สอง คือ ร้อยละ 38.4 ส่วนบุคลากรที่อาศัยอยู่นอกชุมชนฯ จะมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านที่พักอาศัยมากกว่าอย่างเห็นได้ชัด คือ ร้อยละ 61.73 เนื่องจากส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ที่บ้านของตนเองหรือบ้านญาติ นอกจากนั้นบุคลากรที่พักอาศัยอยู่นอกชุมชนฯ จะมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางสูงกว่าบุคลากรที่พักอาศัยอยู่ในชุมชน (ดังตาราง 10)

ตาราง 10 การใช้จ่ายของบุคลากร

ประเภทของการใช้จ่าย	ต่อเดือน (ร้อยละ)	สัดส่วนการใช้จ่ายจำแนกตามสถานที่ (ร้อยละ)		
		ในมหาวิทยาลัย	ใกล้มหาวิทยาลัย	ที่อื่น
อาหารและเครื่องดื่ม	25.24	36.27	28.07	35.67
การเดินทาง ยานพาหนะ	16.59	0	43.47	56.2
ที่พักอาศัย สาธารณูปโภค	16.52	0	38.4	61.73
ของใช้ส่วนตัว	11.82	2.43	27.23	70.27
โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต เคเบิลทีวี	7.5	5.3	37.43	57.53
การศึกษา - ฝึกอบรม	7.3	34.7	22	43.37
เสื้อผ้าและอุปกรณ์การแต่งกาย	6.42	11.1	20.83	67.73
บริการต่างๆ	3.56	0.5	34.63	64.67
พักผ่อนหย่อนใจ การท่องเที่ยว	3.53	0.83	17.3	80.53
รักษาพยาบาล	1.52	3	27.93	68.27

2.4 ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัย

การวัดผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในพื้นที่นั้น วิธีหนึ่งที่สามารถพิจารณาได้จากค่าตัวทวีการบริโภค ซึ่งสามารถใช้อธิบายได้ว่าเงินทุกๆ 1 หน่วย ที่มีการนำมาใช้ในพื้นที่ จะก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนเท่าใด

ค่าตัวทวีการบริโภค สามารถทำได้โดยนำรายจ่ายโดยเฉลี่ยแล้วเพิ่มขึ้นจากการใช้จ่ายของประชากรกลุ่มเป้าหมาย มาคำนวณ

โดยที่ ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค (the Marginal Propensity to Consume) หรือ MPC¹ ได้คำนวณแยกตามลักษณะของประชากรที่ศึกษา จึงได้ค่า MPC ของแต่ละกลุ่มดังนี้

1. กลุ่มนักศึกษา

การเปลี่ยนแปลงรายได้ของนักศึกษาที่เพิ่มขึ้น จำนวน 100 บาท จะได้ค่าบริโภคหน่วยหน่วยสุดท้ายของนักศึกษา(MPC) เท่ากับจำนวน 45.62 บาท โดยมีการกระจายผลกระทบลงไปในพื้นที่ชุมชน โดยชุมชนที่มีนักศึกษาพักอาศัยอยู่จะได้ผลกระทบทางเศรษฐกิจตามไปด้วย โดยเฉพาะการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เช่น ในด้านอาหาร เครื่องดื่ม ที่พักอาศัย

2. กลุ่มอาจารย์และบุคลากร

การเปลี่ยนแปลงรายได้ของอาจารย์และบุคลากรที่เพิ่มขึ้น จำนวน 100 บาท จะได้ค่าบริโภคหน่วยหน่วยสุดท้ายของอาจารย์และบุคลากร(MPC) เท่ากับจำนวน 49.33 บาท โดยมีการกระจายรายได้ลงไปสู่พื้นที่ในชุมชน ลักษณะเช่นเดียวกับนักศึกษาในด้านอาหารและเครื่องดื่ม ส่วนการใช้จ่ายด้านอื่นๆ มักจะขึ้นอยู่กับพื้นที่ที่พักอาศัยปัจจุบัน

ดังนั้นค่าตัวทวีการบริโภค(K)² โดยการ คำนวณจากส่วนกลับของ 1 ลบค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค (MPC) จะได้ค่า ตัวทวีการบริโภคตามลักษณะของประชากรดังต่อไปนี้

กลุ่มนักศึกษาเท่ากับ 1.99

กลุ่มอาจารย์และบุคลากรเท่ากับ 2.12

ทั้งนี้ การใช้จ่ายของมหาวิทยาลัย จะส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพื้นที่โดยผลกระทบทางตรง คือ การซื้อสินค้าและบริการ รวมไปถึงการก่อสร้างอาคารภายในมหาวิทยาลัย ส่วนผลกระทบทางอ้อมคือ ค่าใช้จ่ายที่ให้กับอาจารย์บุคลากร และลูกจ้างของมหาวิทยาลัย โดยงบประมาณของมหาวิทยาลัยเอกชนมาจากค่าธรรมเนียมการศึกษาจากนักศึกษาและผลกำไรจากการลงทุนด้านอื่นๆ

¹ MPC ค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค คำนวณจากสูตร $MPC = \frac{\Delta C}{\Delta Y_d}$

² K ค่าตัวทวีการบริโภค คำนวณจากสูตร $K = \frac{1}{1 - MPC}$

การใช้จ่ายของนักศึกษา เป็นกลุ่มของประชากรที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด โดยที่มาของเงินที่นำมาใช้จ่ายเกือบทั้งหมดมาจากรายได้ของผู้ปกครอง นักศึกษาเป็นกลุ่มที่ก่อให้เกิดผลกระทบในพื้นที่อย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากชีวิตประจำวันส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่

การใช้จ่ายของอาจารย์และบุคลากร ประชากรกลุ่มนี้มีรายได้มาจากค่าจ้างและเงินเดือนที่ได้รับมาจากมหาวิทยาลัย จึงถือว่าเป็นผลกระทบทางอ้อม โดยพฤติกรรมการใช้จ่ายของคนกลุ่มนี้คาดว่าจะมีความรอบคอบกว่ากลุ่มนักศึกษา เนื่องจากเป็นผู้หารายได้มาเองและมีภาระความรับผิดชอบสูง

มหาวิทยาลัยเป็นหนึ่งในกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่จะนำรายได้มาจากภายนอกเข้าสู่พื้นที่ของชุมชน ส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นของกิจกรรมในพื้นที่ผ่านการใช้จ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกัน ทั้งการใช้จ่ายของนักศึกษา บุคลากร รวมไปถึงผู้ที่มาใช้บริการต่างๆ ซึ่งมีรูปแบบการใช้จ่ายที่แตกต่างกันออกไป โดยได้ทำการศึกษาการใช้จ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับมหาวิทยาลัย รวมไปถึงการคำนวณค่าตัวทวีการบริโภคที่เกิดจากการใช้จ่ายนำไปสู่รูปแบบกิจกรรมและลักษณะที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อมจากประชากรในมหาวิทยาลัยสู่ชุมชนที่ตั้งอยู่ของมหาวิทยาลัย โดยผลกระทบทางเศรษฐกิจจากค่าใช้จ่ายของประชากรทั้งหมด เท่ากับ 6,108,636,466.75 บาท โดยจากนักศึกษา เป็นจำนวน 5,625,585,924 บาทและ อาจารย์และบุคลากร เป็นจำนวน 483,050,542.75 บาท โดยมีผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อชุมชนในพื้นที่ที่ศึกษาเป็นเงินจำนวน 3,580,169,177.42 บาท และมีผลกระทบทางเศรษฐกิจนอกชุมชน เป็นเงินจำนวน 2,528,467,289.33 บาท โดยได้คำนวณจากสัดส่วนการใช้จ่ายของประชากร (ดังตาราง 11)

ตาราง 11 ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

(หน่วย:บาท)

กลุ่มประชากร	ผลกระทบทางเศรษฐกิจ	ผลกระทบทางเศรษฐกิจ	ผลกระทบทางเศรษฐกิจ
	โดยรวม ¹	ในชุมชน ²	นอกชุมชน ³
นักศึกษา	5,625,585,924.00	3,391,103,194.99	2,234,482,729.01
อาจารย์และบุคลากร	483,050,542.75	189,065,982.43	293,984,560.32
รวม	6,108,636,466.75	3,580,169,177.42	2,528,467,289.33

¹ คำนวณจาก ค่าใช้จ่ายโดยรวมประจำปีของประชากร x ค่าตัวทวีการบริโภค(K)

² คำนวณจาก ผลกระทบทางเศรษฐกิจโดยรวม x สัดส่วนการใช้จ่ายในมหาวิทยาลัยและใกล้มหาวิทยาลัย

³ คำนวณจาก ผลกระทบทางเศรษฐกิจโดยรวม x สัดส่วนการใช้จ่ายที่อื่น

2.5 ผลกระทบของการประกอบการค้าในชุมชนรอบมหาวิทยาลัย

จากการผลการศึกษาที่เกิดจากการใช้จ่ายของนักศึกษา บุคลากรและอาจารย์ของมหาวิทยาลัย พบว่าประเภทของการใช้จ่ายของนักศึกษาที่ก่อให้เกิดรายได้มากที่สุด ได้แก่ การใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่ม ที่พักอาศัย ส่วนประเภทการใช้จ่ายของบุคลากรและอาจารย์ ได้แก่ การใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่ม ที่พักอาศัย โดยจะเห็นว่าธุรกิจผู้ประกอบการในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นประเภท หอพักเอกชน ร้านอาหาร ร้านค้า รวมถึงผู้ประกอบการอาชีพบริการและรับจ้างต่างๆ ในชุมชน เช่น บริการร้านเสริมสวย ร้านตัดผม ร้านอินเตอร์เน็ต หรือผู้ขับขีรถจักรยานยนต์รับจ้างก็จะได้รับรายได้จากประชากรจากมหาวิทยาลัยเป็นส่วนใหญ่

ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ จำแนกตามกลุ่มลูกค้า บริเวณที่ตั้ง เหตุผลที่เข้ามาประกอบกิจการในชุมชน และรายได้ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จากผลการสำรวจ พบว่า ผู้ประกอบส่วนใหญ่มีลูกค้าที่มาใช้บริการส่วนใหญ่ ร้อยละ 58 กล่าวว่า เป็นกลุ่มลูกค้านักศึกษาของมหาวิทยาลัย ร้อยละ 22 เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน และร้อยละ 16 เป็นกลุ่มอาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัย โดยผู้ประกอบการในบริเวณชุมชนส่วนใหญ่ ตั้งกิจการร้านค้าและบริการอยู่บริเวณถนนชินเขตมากที่สุดโดยเป็นบริเวณหลังมหาวิทยาลัย จำนวนร้อยละ 40 รองลงมาคือบริเวณถนนประชาชื่นแยก 8 จำนวนร้อยละ 40 โดยบริเวณดังกล่าวนี้จะเป็นสถานที่พักของนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่ จึงมีผู้ประกอบการมากไม่ว่าจะเป็นหอพักเอกชน ร้านอาหาร นั้น ได้ให้เหตุผลที่เข้ามาทำธุรกิจหรือประกอบการค้าในบริเวณรอบมหาวิทยาลัยว่า ได้เห็นถึงจำนวนประชากรที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัยเป็นจำนวนมาก คือนักศึกษา บุคลากรและอาจารย์ของมหาวิทยาลัย เป็นจำนวนร้อยละ 60 รองมาคือได้อาศัยอยู่ในพื้นที่ของชุมชนอยู่แล้วจำนวนร้อยละ 26 รายได้ของผู้ประกอบการส่วนใหญ่มาจากรายได้การใช้จ่ายของประชากรในมหาวิทยาลัย โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 20,000 บาท และ 40,000 บาท คือมีรายได้อยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 18 และมีรายได้ในช่วง 30,001-40,000 บาท ร้อยละ 16 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 45,312.50 บาท โดยผู้ประกอบการกลุ่มหอพักเอกชนจะมีรายได้ 50,000 บาทขึ้นไป (ดังตาราง 12)

และจากผลการสำรวจข้อมูลของกลุ่มลูกค้าของผู้ประกอบการรอบมหาวิทยาลัยนั้น ทำให้ทราบว่าร้านค้าหรือสถานที่ตั้งของผู้ประกอบที่ใกล้มหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็นบริเวณ ถนนชินเขต ถนนประชาชื่นแยก 7 และแยก 8 นั้นจะมีกลุ่มลูกค้าที่สำคัญจากประชากรของมหาวิทยาลัย คือนักศึกษา และบุคลากรถึงร้อยละ 90 และในทางกลับกัน เมื่อที่ตั้งของผู้ประกอบไกลออกไปในบริเวณแยกประชาชื่น 6 ลงไปถึง แยกถนนงามวงศ์วานนั้น กลุ่มลูกค้าจากประชากรของมหาวิทยาลัยจะลดลง (ดังตาราง 13)

ตาราง 12 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบการ

ข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบการ	N = 50 (ร้อยละ)
1. กลุ่มลูกค้า	
นักศึกษา	58
อาจารย์และบุคลากร	16
ประชาชนในชุมชน	22
ไม่ทราบ	4
2. บริเวณที่ตั้ง	
ถนนชินเขต	40
ถนนประชาชื่นนนท์	10
ถนนประชาชื่น แยก 8	24
ถนนประชาชื่น แยก 7	12
ถนนประชาชื่น แยก 6	8
ถนนประชาชื่น แยก 5	6
3. เหตุผลที่เข้ามาประกอบกิจการในชุมชน	
อาศัยในพื้นที่นี้อยู่แล้ว	26
เห็นว่าประชากรในมหาวิทยาลัยมีจำนวนมาก	60
สะดวกในการเดินทาง	10
อื่นๆ	4
4. รายได้ (บาท)	
10,001-20,000	18
20,001-30,000	14
30,001-40,000	16
40,001-50,000	4
50,000 ขึ้นไป	12
ไม่ระบุ	36

ตาราง 13 ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มลูกค้ากับที่ตั้งของผู้ประกอบการ

ที่ตั้งของผู้ประกอบการ	กลุ่มลูกค้าของผู้ประกอบการ				รวม
	นักศึกษา	อาจารย์	ประชาชนในชุมชน	ไม่ทราบ	
ใกล้มหาวิทยาลัย	71.05	18.42	10.53	0	100
ไกลจากมหาวิทยาลัย	16.67	8.33	58.33	16.67	100

ตอนที่ 3 ผลกระทบ สภาพปัญหาในพื้นที่

จากการผลการศึกษาความคิดเห็นจากการประชากรที่ศึกษาการวิจัยในครั้งนี้ ในด้านผลกระทบของมหาวิทยาลัยในด้านสภาพปัญหาในพื้นที่ที่สืบเนื่องการขยายตัวของชุมชนที่สืบเนื่องจากมหาวิทยาลัย พบว่า การมีมหาวิทยาลัยเข้ามาก่อตั้งในชุมชน เป็นสิ่งที่ชุมชนส่วนใหญ่มีความต้องการให้เกิดขึ้นเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ราบกันดีถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจ ในเรื่องของรายได้และการจ้างงานที่เกิดขึ้นในชุมชน นอกจากมหาวิทยาลัยจะสนับสนุนบทบาทศูนย์การศึกษาระดับสูงยังส่งผลให้เกิดการพัฒนา การบริการสาธารณูปโภคในพื้นที่จะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินอย่างรวดเร็ว เป็นพื้นที่สำหรับที่พักอาศัย หมู่บ้าน อาคารพาณิชย์ หอพัก ร้านอาหารและร้านค้า จากผลดีที่เกิดขึ้นต่อเศรษฐกิจในชุมชน ได้มาพร้อมกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นควบคู่กันไปด้วย โดยหากมีการวางแผนที่ดีก็จะช่วยทำให้เป็นชุมชนน่าอยู่ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีอีกด้วย

จากการสัมภาษณ์ของผู้นำชุมชนท่าทราย พบว่าการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ในชุมชนรอบมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตที่ผ่านมา ส่งผลให้มีการปลูกสร้างที่พักอาศัย เพื่อรองรับกับจำนวนของนักศึกษา อาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยอย่างเห็นได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะจำนวนหอพักที่มีการก่อสร้างเพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา การปรับปรุงบ้านพักอาศัยให้เป็นบ้านเช่าหรือห้องเช่า รวมถึงการปรับปรุงเป็นร้านค้า ร้านอาหาร และร้านบริการต่างๆ เพิ่มจำนวนมากขึ้น ส่งผลให้ประชาชนในชุมชนมีอาชีพขึ้น จากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทำให้หน่วยงานของทางรัฐได้เข้ามาปรับปรุงสาธารณูปโภคอย่างรวดเร็ว นอกจากการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในด้านที่ดีแล้ว การที่มีมหาวิทยาลัยเข้ามาตั้งในพื้นที่ในชุมชนได้ส่งผลทำให้เกิดปัญหามาพร้อมกับการเจริญเติบโตและการขยายตัวของเมือง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาอาชญากรรม การลักทรัพย์ การโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์ รวมถึงสถานบันเทิงที่ให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สุนัขเฮอร์คดับที่เปิดให้บริการใกล้มหาวิทยาลัย โดยทำให้เกิดเป็นแหล่งชุมนุมของนักศึกษาในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน จนทำให้เกิดปัญหาการชกต่อยขึ้นระหว่างกลุ่มของนักศึกษาด้วยกัน

เช่นเดียวกับการให้สัมภาษณ์ของผู้ประกอบการหอพักเอกชน ได้ให้ความเห็นถึงประโยชน์ของมหาวิทยาลัยที่เข้ามาก่อตั้งในชุมชน ว่าการเปลี่ยนแปลงของชุมชนรอบมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ส่งผลทำให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงและมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว มีการใช้ที่ดินว่างเปล่าหรือที่ดินรกร้างให้เกิดประโยชน์โดยการก่อสร้างอาคารพาณิชย์ ที่พักอาศัยและหอพักเอกชนเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้สนับสนุนความเจริญทางเศรษฐกิจ ทำให้ประชาชนในชุมชนมีสร้างรายได้และเกิดโอกาสทางธุรกิจ เช่น กิจการร้านค้า และบริการต่างๆ ในชุมชน สร้างมูลค่าเพิ่มแก่ที่อยู่อาศัยในชุมชน

เมื่อกล่าวถึงปัญหาที่ทางมหาวิทยาลัยมีต่อชุมชนนั้น ผู้ประกอบการ ให้ความเห็นเห็นว่า พื้นที่รอบๆ มหาวิทยาลัยไม่เป็นระเบียบ มีการดัดแปลงที่อยู่อาศัยเพื่อใช้ในเชิงพาณิชย์ เกิดปัญหาต่อผู้

อาศัยในเรื่องของเสียงรบกวน รวมถึงเรื่องที่เกิดจากรถ การจราจรติดขัดและเสียงรบกวนจากการจราจร โดยได้ส่งผลในการทำลายบรรยากาศของที่อยู่อาศัย

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ย่อมส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านกายภาพและสังคม ในด้านกายภาพ เมื่อระบบเศรษฐกิจเจริญเติบโต จะทำให้การใช้ที่ดินในด้านพาณิชย์มากขึ้น เช่น ร้านอาหาร ร้านถ่ายเอกสาร ระบบขนส่งมวลชนทั้งของภาครัฐและเอกชน เช่น รถประจำทาง รถจักรยานยนต์รับจ้าง ซึ่งธุรกิจเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนในด้านสังคม เมื่อเศรษฐกิจมีการเจริญเติบโต ย่อมทำให้ประชากรเพิ่มขึ้น และส่งผลต่อความต้องการที่พักอาศัย สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ที่เพิ่มขึ้นตามมา

จากการให้สัมภาษณ์ของผู้ขับรถจักรยานยนต์รับจ้าง ได้ให้ความเห็นว่า บริเวณในชุมชนอันเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตฯ ในปัจจุบันมีจำนวนประชากรมากขึ้น ทั้งนักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัย ทำให้ผู้ที่เข้ามาประกอบอาชีพต่างๆ เพื่อให้บริการต่อความต้องการของนักศึกษา มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการบริการอาหารและเครื่องดื่มในรูปแบบร้านถาวรที่ก่อสร้างขึ้นหรือดัดแปลงจากบ้านพักอาศัยหรือในรูปแบบรถเคลื่อนที่ ร้านสะดวกซื้อต่างๆ รวมถึงจำนวนของผู้ที่ขับรถจักรยานยนต์รับจ้างที่มีจำนวนมากขึ้น และมีการเพิ่มขึ้นของจำนวนจุดอีกหลายจุด จากเดิมที่มีเพียงหน้ามหาวิทยาลัย และฝั่งตรงข้ามมหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่จำนวนที่เพิ่มขึ้นก็ส่งผลทำให้มีการแย่งผู้โดยสารกันบ้าง รวมถึงการที่จะต้องจ่ายค่าเสียวินที่มีราคาสูงขึ้น ให้กับหัวหน้าจุดให้บริการ และการจ่ายเงินค่าส่วยให้กับเจ้าหน้าที่ทางราชการในบางกรณีอีกด้วย

โดยผู้ขับรถจักรยานยนต์รับจ้างได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า หากมีการจัดระเบียบการให้บริการรถจักรยานยนต์ให้ดีกว่านี้ก็จะส่งผลดีต่อกับผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการทั้งสองฝ่าย เพราะทุกวันนี้ค่าน้ำมันก็มีราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและหากคงจะต้องจ่ายเงินค่าส่วยต่างๆ แล้วก็จะส่งผลให้ค่าโดยสารสูงขึ้นทำให้เป็นภาระของผู้ใช้บริการที่จะต้องแบกรับภาระในส่วนตรงนี้ต่อไป

จากการศึกษาพบว่าปัญหาที่เกิดจากการใช้ที่ดินไม่มีการจัดระเบียบควบคุมการขยายตัวของชุมชนและการอนุมัติการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินไม่ได้กำหนดปริมาณความต้องการใช้ที่ดินที่เหมาะสม จึงส่งผลให้มีการขยายตัวของชุมชนในพื้นที่อย่างรวดเร็ว ลักษณะการขยายตัวของชุมชนเป็นไปอย่างอิสระ มีการขยายตัวของสิ่งปลูกสร้างกระจัดกระจายในพื้นที่

จากการให้สัมภาษณ์ของอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตฯ พบว่ามหาวิทยาลัยได้ให้ประโยชน์ต่อชุมชนในด้านการศึกษาและวิชาการมีความสะดวกต่อผู้อาศัยในชุมชนที่มีความสะดวกที่จะเลือกศึกษาในมหาวิทยาลัย และนักศึกษาส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยมีภูมิลำเนาจากต่างจังหวัด ส่งผลทำให้เกิดความต้องการของที่พักอาศัยของนักศึกษาและบุคลากร ส่งผลให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่การใช้ประโยชน์เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่รอบ

ชุมชน ก่อให้เกิดบ้านพักอาศัย หอพักเอกชน บ้านเช่า ในชุมชนรอบมหาวิทยาลัยมีจำนวนมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดเศรษฐกิจในชุมชนขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการร้านค้าต่างๆ เช่น ร้านขายของ ร้านอาหาร รวมถึงร้านที่ให้บริการถ่ายสำเนาเอกสาร ร้านบริการตัดผม ที่จะให้บริการแก่นักศึกษา อาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยมากขึ้นตามไปด้วย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ว่างเปล่าเป็นสิ่งปลูกสร้างเพิ่มมากขึ้น และมีจำนวนประชากรเข้ามาอาศัยอยู่ในบริเวณรอบมหาวิทยาลัยมากขึ้น ส่งผลให้บริการสาธารณะต่างๆ มีจำนวนมากที่เพียงพอต่อความต้องการของจำนวนประชากรในชุมชน ทำให้เกิดเมืองซ้อนเมืองขึ้น (Town in Town)

ในขณะที่ความเจริญของชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นที่มักจะเกิดขึ้นในสังคมเมืองทั่วไปนั้น ก็ได้ส่งผลให้เกิดขึ้นในชุมชนด้วยเช่นกัน เช่น ความต้องการที่อยู่อาศัย หรือความต้องการในสินค้าและบริการ ทำให้มีการดัดแปลงที่อยู่อาศัยเพื่อเป็นหอพักหรือร้านค้า ทำให้ความระเบียบและทัศนียภาพของชุมชนเสียไป แต่ขณะเดียวกันเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้อยู่อาศัยในชุมชนเช่นกัน

และในความคิดเห็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในลักษณะคดีที่เกิดขึ้นในชุมชนรอบมหาวิทยาลัยแสดงให้เห็นว่า ลักษณะทางกายภาพมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกิดคดีอาชญากรรม เนื่องจากคดีที่เกิดจากการฉกฉวยโอกาสมากที่สุด คือ คดีลักทรัพย์และคดีโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์ ซึ่งคดีลักทรัพย์มักเกิดขึ้นในช่วงเวลากลางวันที่ไม่มีใครอยู่บ้านหรืออยู่ห้องพัก นอกจากนี้ในบางครั้งคนร้ายอาจไม่ได้ตั้งใจในการประกอบอาชญากรรม หรือไม่เช่นนั้นร้ายอาชีพอัน แต่เมื่อเห็นว่ามีโอกาสเหมาะสมจึงตัดสินใจกระทำการ ทำให้คดีลักทรัพย์ในเคหะสถานมีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นมากที่สุด ส่วนคดีโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์นั้นมักเกิดเหตุในชุมชนเวลากลางคืนเป็นส่วนใหญ่ โดยลักษณะของคดีเกิดจากการจอดรถทิ้งไว้นอกบ้านเวลากลางคืนจึงถูกคนร้ายโจรกรรมไปได้ง่าย และคดีวิ่งราวทรัพย์มักเกิดขึ้นในชุมชน คนร้ายจะออกมาตระเวนหาเหยื่อซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง เมื่อสบโอกาสดังกล่าวก็จะฉกฉวยเอาทรัพย์สินนั้นซึ่งหนีไป

สาเหตุที่ทำให้เกิดคดีอาชญากรรมขึ้นในชุมชนนั้น สาเหตุหนึ่งคือ การออกแบบผังเมืองของชุมชน เช่นการเปิดทางลัดเชื่อมต่อถนนสายต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาการจราจร ทำให้ชุมชนถูกรบกวนจากภายนอก ทำให้สูญเสียพื้นที่ป้องกันตนเองของละแวกบ้านพักอาศัยในชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้คนร้ายเข้ามาดูลาดเลาและหลบหนีได้สะดวกขึ้น และในบริเวณชุมชนที่ถูกปล่อยให้รกร้างทำให้ขาดสายตาในการสอดส่องดูแลและยังอาจเป็นสถานที่หลบซ่อนตัวของคนร้าย ในการหาโอกาสเข้ามาประกอบอาชญากรรมในชุมชนได้

จากผลสำรวจ พบว่า ประชากรที่ประกอบด้วย นักศึกษา อาจารย์และผู้ประกอบการในชุมชนที่เป็นผู้ให้ข้อมูลในด้านผลกระทบและสภาพปัญหาในพื้นที่ศึกษานั้น ประชากรได้ให้ความคิดเห็นว่า

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตส่งผลในด้านการสนับสนุนการศึกษาระดับสูงต่อชุมชน และสนับสนุนความเจริญทางเศรษฐกิจ ในด้านการเปลี่ยนแปลงพื้นที่รอบมหาวิทยาลัยนั้น ได้ให้ความคิดเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงจากพื้นที่ว่างเปล่าเป็นสิ่งปลูกสร้างเพิ่มมากขึ้น มีร้านค้า ร้านอาหารและร้านบริการต่างๆ เพิ่มมากขึ้นในชุมชน และในด้านการพัฒนาชุมชนรอบมหาวิทยาลัยควรมีการเพิ่มพื้นที่สีเขียว เช่น สวนสาธารณะ สวนหย่อมให้มากขึ้น และควรมีบริการขนส่งสาธารณะในพื้นที่และเชื่อมต่อกับพื้นที่อื่นๆนอกชุมชน (ดังตาราง 14)

ตาราง 14 ผลกระทบ สภาพปัญหาในพื้นที่

ผลกระทบ สภาพปัญหาในพื้นที่	จำนวน
1. ท่านคิดว่ามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตส่งผลอย่างไรต่อชุมชน	
สนับสนุนบทบาทศูนย์การศึกษาระดับสูง	256
สนับสนุนความเจริญทางเศรษฐกิจ	121
ส่งผลให้เกิดการพัฒนา การบริการสาธารณูปโภคในพื้นที	26
ทำให้เมืองมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว	21
ทำให้การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในพื้นที่ชนเมืองลดลง	13
สร้างปัญหาสังคมและปัญหาสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน	11
2. ท่านคิดว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงใด ในบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัย	
มีการเปลี่ยนแปลงจากพื้นที่ว่างเปล่าเป็นสิ่งปลูกสร้างเพิ่มมากขึ้น	231
มีร้านค้า ร้านอาหาร และร้านบริการต่างๆ เพิ่มมากขึ้น	118
มีผู้คนเข้าอาศัยอยู่บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยมากขึ้น	35
มีปัญหาด้านอาชญากรรม ยาเสพติด แหล่งบันเทิง การลักทรัพย์	35
มีปัญหาด้านสภาพแวดล้อม เช่น น้ำเสีย ขยะ เพิ่มมากขึ้น	16
3. ท่านคิดว่าชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยควรมีการพัฒนาแก้ไขด้านใดบ้าง	
ควรเพิ่มพื้นที่สีเขียว เช่น สวนสาธารณะ สวนหย่อมให้มากขึ้น	213
ควรมีบริการขนส่งสาธารณะในพื้นที่และเชื่อมต่อกับพื้นที่อื่นๆ	91
ควรแก้ไขปัญหาด้านอาชญากรรม	67
ควรเพิ่มบริการสาธารณูปโภค	45

ภาพประกอบ 9 สภาพปัญหาในชุมชนรอบมหาวิทยาลัย ณ วันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ.2549

ภาพประกอบ 10 การปรับปรุงและการเปลี่ยนแปลงย่านพักอาศัย ณ วันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ.2549

ภาพประกอบ 11 ร้านอาหารและร้านค้าในชุมชนรอบมหาวิทยาลัย ณ วันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ.2549

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งค้นคว้าเรื่อง ผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยต่อชุมชน : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นผลประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการวางแผนสำหรับผู้บริหารของมหาวิทยาลัยในการพิจารณาปัญหา ข้อจำกัด แนวโน้มการขยายตัวของชุมชน และเป็นแนวทางสำหรับการแก้ไขปัญหาและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการขยายตัวในพื้นที่ชุมชนใกล้มหาวิทยาลัย
2. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยเอกชนที่เลือกเป็นกรณีศึกษาต่อเศรษฐกิจในชุมชนใกล้ที่ตั้งของมหาวิทยาลัย
3. เพื่อศึกษาปัญหา ข้อจำกัด และแนวโน้มการขยายตัวของชุมชน เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่ศึกษา

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นประชากรที่ทำงานในมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ประกอบไปด้วย อาจารย์ บุคลากร เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยและนักศึกษาปัจจุบันของมหาวิทยาลัย โดยเป็นอาจารย์ บุคลากร เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย จำนวน 1,163 คน นักศึกษาของมหาวิทยาลัย จำนวน 17,983 คน รวมทั้งสิ้น 19,146 คน และกำหนดผู้ประกอบกิจการ ร้านค้าในชุมชน จำนวน 50 ราย

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นประชากรที่ทำงานในมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ประกอบไปด้วย อาจารย์ บุคลากร เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยและนักศึกษาปัจจุบันของมหาวิทยาลัย โดยเป็นอาจารย์ บุคลากร เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย จำนวน 1,163 คน นักศึกษาของมหาวิทยาลัย จำนวน 17,983 คน รวมทั้งสิ้น 19,146 คน และกำหนดผู้ประกอบกิจการ ร้านค้าในชุมชน จำนวน 50 ราย โดยการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อทราบ

ขนาดของประชากรเพื่อหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อยที่สุดที่ยอมรับได้ว่ามากพอที่จะเป็นตัวแทนของประชากรได้ โดยกำหนดความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 5 (0.05) โดยใช้สูตรของ Yamane (Yamane, 1973: 725 อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2531:51)

การสุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มของอาจารย์ บุคลากร เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย จำนวน 150 ตัวอย่าง และนักศึกษาของมหาวิทยาลัย จำนวน 250 โดยตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling และทำการเลือกกลุ่มผู้ประกอบการ ร้านค้าในชุมชน จำนวน 50 ราย และผู้นำชุมชน จำนวน 5 ราย คือ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการหอพัก ผู้ขับรถจักรยานยนต์รับจ้าง ตำรวจและอาจารย์

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร บทความ วารสาร ตำราเรียน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัย เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามเรื่อง ผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยต่อชุมชน : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชน
3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอต่อประธานและกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อพิจารณาความครอบคลุมในเนื้อหา สำนวน และภาษาที่ใช้เพื่อให้ได้ข้อความที่มีความสมบูรณ์
4. ดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือโดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความชัดเจนของภาษา ความครอบคลุมของเนื้อหาเพื่อหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content Validity)
5. นำแบบสอบถามที่ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิมาแก้ไขและนำเสนอต่อประธานและกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโทตรวจสอบอีกครั้ง เพื่ออนุมัติการนำไปใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการทำการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างที่ถูกเลือกตอบ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้ศึกษาได้ทำการติดต่อไปยังมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร

2. ผู้ศึกษาได้เตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ไปดำเนินการสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ถูกเลือกตอบด้วยตนเอง โดยจะมีการอธิบายและชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม เพื่อสร้างความเข้าใจในการตอบเพื่อให้มาซึ่งข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และทำการรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง
3. ดำเนินการเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด 450 ราย ระหว่าง เดือนกันยายน - ตุลาคม 2549
4. การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำชุมชนจำนวน 5 ราย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดทำข้อมูล

1. รวบรวมเอกสารตามความต้องการ แล้วตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมด
2. นำแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วลงรหัส (Coding) ในแบบลงรหัสเพื่อประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์
3. นำข้อมูลที่ลงรหัสแล้วไปบันทึกในเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผลโดยใช้โปรแกรม SPSS / PC

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่ออธิบายลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจสังคมและค่าใช้จ่าย
2. วิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ เพื่อหาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการใช้จ่าย โดยใช้สมการถดถอย

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การขยายตัวและการเติบโตอย่างต่อเนื่องไปในทุกทิศทางของกรุงเทพมหานคร มีลักษณะการขยายตัวไปตามเส้นทางคมนาคม การขยายตัวอย่างรวดเร็วตามเส้นทางดังกล่าวส่งผลให้เกิดรูปแบบการตั้งถิ่นฐานและการเป็นเมืองที่มีลักษณะเฉพาะ มีการผสมของวิถีชีวิตและกิจกรรมต่างๆ ที่มีความหลากหลาย โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงเข้ามาสู่พื้นที่

สำหรับลักษณะความสัมพันธ์ของกิจกรรมในพื้นที่ขยายตัวนั้น จากการศึกษาพบว่าในปัจจุบันมีกิจกรรมหลักในพื้นที่ได้แก่ หมู่บ้านจัดสรร หอพักเอกชน และมหาวิทยาลัย โดยมีกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์จากกิจกรรมเหล่านี้แยกออกออกจากกันได้ตามที่ตั้งและพฤติกรรมการใช้จ่ายของประชากรแต่ละกลุ่ม

มหาวิทยาลัยเป็นหนึ่งในกิจกรรมที่นำรายได้จากภายนอกเข้ามาสู่พื้นที่ในชุมชน โดยได้ส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ของชุมชนที่ผ่านการใช้จ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกัน การใช้จ่ายของบุคลากร อาจารย์และนักศึกษา ซึ่งมีรูปแบบการใช้จ่ายที่แตกต่างกันออกไป การวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งที่วิเคราะห์และแสดงให้เห็นผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยต่อชุมชน โดยทำการศึกษากการใช้จ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกันกับมหาวิทยาลัย โดยคำนวณจากการใช้จ่ายของบุคลากร อาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ศึกษาที่เกิดขึ้นในรูปแบบของกิจกรรมและลักษณะของชุมชนที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ เพื่อให้เข้าใจผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่และเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนต่อไป

การใช้จ่ายของอาจารย์และบุคลากร ประชากรกลุ่มนี้มีรายได้ส่วนใหญ่จากค่าจ้างและเงินเดือนที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย โดยการใช้จ่ายของอาจารย์และบุคลากรส่วนใหญ่จะเป็นการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันเป็นส่วนใหญ่ สำหรับเป็นค่าอาหารและเครื่องดื่ม รองลงมาคือ ค่าเดินทาง ที่พักอาศัย และค่าของใช้ส่วนตัว โดยพฤติกรรมการใช้จ่ายของประชากรกลุ่มนี้จะมีความประหยัดและความรอบคอบมากกว่านักศึกษา เนื่องจากเป็นผู้หารายได้มาด้วยตนเองและมีภาระความรับผิดชอบของตนเองมากขึ้น

การใช้จ่ายของนักศึกษา นักศึกษาของมหาวิทยาลัยเป็นกลุ่มของประชากรที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยโดยมีจำนวนมากที่สุด โดยที่มาของรายได้ที่นำมาใช้จ่ายเกือบทั้งหมดมาจากรายได้ของผู้ปกครอง นักศึกษาเป็นกลุ่มที่ก่อให้เกิดผลกระทบในพื้นที่อย่างเห็นได้ชัดเจน เนื่องจากการใช้ชีวิตของนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ โดยสัดส่วนของการใช้จ่ายส่วนใหญ่ จะเป็นค่าอาหารและเครื่องดื่ม รองลงมาคือ ค่าจ่ายในด้านที่พักอาศัย และการเดินทาง โดยรูปแบบการใช้จ่ายของนักศึกษานอกจากจะมาจากความต้องการพื้นฐานแล้ว ส่วนหนึ่งยังมาจากพฤติกรรมและค่านิยมทางสังคม และประชากรกลุ่มนี้จะได้ไม่คำนึงการประหยัด

ผู้ประกอบการ ร้านค้าในชุมชน ส่วนใหญ่ที่อยู่ใกล้มหาวิทยาลัยจะได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจจากประชากรของมหาวิทยาลัย โดยได้รายรับจากการใช้จ่ายของประชากรจากมหาวิทยาลัย เช่น นักศึกษา และรองลงมาคือ อาจารย์และบุคลากร ก็จะมีการใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการในชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดการหมุนเวียนของเงินต่อเนื่องไปในชุมชน

จากการวิเคราะห์รายได้ที่เกิดขึ้นของการใช้จ่ายและผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายของนักศึกษา อาจารย์และบุคลากร พบว่าประเภทของการใช้จ่ายของนักศึกษาที่ก่อให้เกิดรายได้มากที่สุด ได้แก่ การใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่ม ที่พักอาศัยและการเดินทาง ส่วนประเภทของการใช้จ่ายของบุคลากรที่ก่อให้เกิดรายได้มากที่สุด ได้แก่ ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าเดินทาง ที่พักอาศัยและค่าของใช้ส่วนตัว โดยจะเห็นได้ว่าการใช้จ่ายที่เกิดขึ้นต่อพื้นที่ก่อให้เกิดรายได้ในพื้นที่มากที่สุด นั้นเป็นการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

การใช้พื้นที่ในชุมชน ปัจจุบันมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์นับว่าเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีชื่อเสียงและคุณภาพการเรียนการสอนที่ดีแห่งหนึ่ง จึงมีนักศึกษาจากทั้งกรุงเทพมหานครและภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศเข้ามาศึกษาเป็นจำนวนมาก ทำให้มหาวิทยาลัยมีการพัฒนาและขยายการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ในขณะที่หอพักของมหาวิทยาลัยนั้นสามารถรับนักศึกษาได้เพียงส่วนน้อยเท่านั้น อีกทั้งนักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการความอิสระและเป็นส่วนตัว จึงทำให้เกิดอุปสงค์ต่อที่พักอาศัยในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ขณะที่พื้นที่โดยรอบนั้น ได้มีการปรับเปลี่ยนสภาพบ้านพักอาศัยโดยรอบให้เป็นที่อยู่อาศัยของนักศึกษา ทั้งในรูปแบบของหอพัก อพาร์ทเมนต์ และบ้านเช่า ทั้งยังมีการปรับสภาพบ้านมาทำธุรกิจการค้าและบริการที่ให้บริการนักศึกษาที่มีความหลากหลาย เช่น ร้านอาหาร ร้านค้าปลีก ร้านตัดผม ร้านเสริมสวย ร้านอินเทอร์เน็ต และร้านถ่ายเอกสาร เป็นต้น

การอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น ทำให้ทราบถึงลักษณะของผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยต่อชุมชน : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน สามารถแสดงผลได้ตามลำดับดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงและการขยายตัวของพื้นที่ในชุมชน พบว่า การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ในชุมชนรอบมหาวิทยาลัยมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกับทฤษฎีและการศึกษาของนักวิชาการหลายท่าน เช่น กฤษ เพิ่มทันจิตต์ ฉัตรชัย พงศ์ประยูร วรณรินทร์ พัฒนะเอนก โสมสกลว เพชรานนท์ ซึ่งนักวิชาการเหล่านี้ได้สรุปไว้ว่า สภาพทำเลที่ตั้งของเมืองทางด้านกายภาพ จำนวนและขนาดของประชากร ลักษณะกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเมือง บทบาททางด้านสังคมและวัฒนธรรม และกิจกรรมที่เกิดขึ้นในเมืองมีความสัมพันธ์กัน

นอกจากนี้ สภาพทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจและสังคม ก็มีส่วนในการพิจารณาการขยายตัวของกิจกรรมต่างๆ ในเมืองด้วย เช่น บริเวณที่พักอาศัยผู้มีรายได้สูงอาจจะตั้งอยู่ในบริเวณที่มีการระบายน้ำได้ดี มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม และระบบสาธารณูปโภคต่างๆ และเชื่อมโยงของเส้นทางคมนาคมที่มีประสิทธิภาพ อย่างที่ Johnson, James. H.; McGee.T.G.; O' Sullivan, Arthur ได้กล่าวไว้

จากการศึกษาที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ทำให้สามารถสรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ทางกายภาพ ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในเมืองมีความสัมพันธ์ต่อการเปลี่ยนแปลงและการขยายตัวของพื้นที่ในชุมชน

2. จากการศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยต่อชุมชนในจากการศึกษาทางด้านการใช้จ่ายของนักศึกษา อาจารย์และบุคลากรและการใช้จ่ายของมหาวิทยาลัย รูปแบบการใช้จ่ายของประชากรในมหาวิทยาลัยนั้น มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของงานวิจัยที่ผ่านมาในอดีต กล่าวคือ

มหาวิทยาลัยได้รับสาธารณูปโภค บริการสาธารณะ แรงงาน ตลอดจนที่อยู่อาศัย แหล่งที่ทำงาน การศึกษา โดยมหาวิทยาลัยและชุมชนเมืองมีความสัมพันธ์โดยตรงด้านการใช้ที่ดิน การคมนาคม และ เศรษฐกิจและสังคม ชุมชนโดยรอบได้มีการเปลี่ยนแปลง โดยเกิดย่านการค้าขึ้นบริเวณหน้ามหาวิทยาลัย ชุมชนมีการใช้ที่ดินประเภทที่พักอาศัยและการค้ามากขึ้น โดย เบญจวรรณ อารี-สมาน สายชล สวามิภักดิ์ ภัทรินทร์ หงษ์ทอง และชลนิษา สาระพล ได้ทำการศึกษาไว้และมีความสอดคล้องกันกับการศึกษาผลกระทบของมหาวิทยาลัยในต่างประเทศพบว่า การศึกษาผลกระทบของมหาวิทยาลัย จะเน้นการศึกษาผลทางด้านเศรษฐกิจอย่างชัดเจน โดย Gordan ได้ทำการ ศึกษาผลทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยวูสเตอร์ ในด้านผู้อาศัยในชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยยังได้รับผลประโยชน์ทางอ้อมในการจัดหาสินค้าและบริการต่อมหาวิทยาลัย Jeffrey ได้ดำเนินการศึกษาผลทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยจอร์เจีย(The University of Georgia)ต่อมลรัฐจอร์เจีย และแนวคิดของ Allison ที่ทำการศึกษารื่องผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยเดลาแวร์

ข้อเสนอแนะของการศึกษา

มหาวิทยาลัยที่เข้ามาก่อตั้งในชุมชน เป็นสิ่งที่ชุมชนส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะให้เกิดขึ้นในชุมชน เพราะทำให้เกิดเศรษฐกิจท้องถิ่นเจริญเติบโตมากขึ้นจากการใช้จ่ายบุคลากร อาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ส่งผลต่อเศรษฐกิจในชุมชน ในเรื่องของรายได้และการจ้างงานที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งจากการศึกษา พบว่าผลดีที่เกิดขึ้นต่อเศรษฐกิจของชุมชนนั้น มาพร้อมกับปัญหาต่างๆ ที่ชุมชนจะต้องเผชิญ หากมีการวางแผนร่วมกันของมหาวิทยาลัยกับชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาและดำเนินการพัฒนาพร้อมกัน ก็จะทำให้ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ดีและเป็นเมืองน่าอยู่ อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น และเป็นการพัฒนาที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ซึ่งการพัฒนาชุมชนที่เกิดขึ้น จะส่งผลทำให้เกิดการพัฒนาต่อเนื่องไปยังระดับภาคและประเทศในที่สุด โดยที่มหาวิทยาลัยก็สามารถบรรลุถึงเป้าหมายของมหาวิทยาลัยได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งในด้านการบริการ วิชาการ การวิจัย การถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรม การบริหารและการผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถเป็น

พลเมืองที่ดีของสังคม ซึ่งเป็นการพัฒนาด้านสังคมสู่ชุมชนในอีกทางหนึ่ง จึงนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ดังนี้

1. การใช้จ่ายของประชากรในมหาวิทยาลัยจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนที่พักอาศัยและเศรษฐกิจในบริเวณชุมชนที่อยู่ใกล้มหาวิทยาลัยนั้น ชุมชนควรวางแผนเตรียมการใช้พื้นที่ให้มีความเหมาะสมเอาไว้เพื่อรองรับกิจกรรมที่จะเกิดขึ้น โดยควรมีการวางแผนในการพัฒนาร่วมกัน ซึ่งอาจมีการตั้งคณะกรรมการของมหาวิทยาลัย ชุมชน และประชาชนในพื้นที่ เพื่อคอยให้คำปรึกษาและสร้างความร่วมมือในเรื่องต่างๆ

2. มาตรการส่งเสริมและป้องกันกิจกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อรองรับอุปสงค์การใช้จ่ายของประชากรที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะธุรกิจที่อยู่อาศัย หอพัก อาหารและการพักผ่อนหย่อนใจ นอกจากนั้นควรควบคุมดูแลธุรกิจเหล่านั้นให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน

3. มหาวิทยาลัยควรเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน โดยการจัดทำโครงการถ่ายทอดความรู้และนวัตกรรมต่อประชาชนในชุมชน เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการเตรียมความพร้อมในการประกอบธุรกิจในสาขาต่างๆ นอกจากนั้นควรสนับสนุนให้นักศึกษาทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน

4. แนวทางการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และเตรียมการรับมือกับปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตจากกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ อย่างไว้ระเียบและขาดการวางแผน โดยควรมีการออกมาตราการในการใช้พื้นที่ เพื่อไม่ให้เกิดการรบกวนกันของกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่กันเอง

5. การจราจร ก็เป็นอีกหนึ่งปัญหา จึงควรมีแผนร่วมกันจัดทำแผนจราจรในชุมชนและในมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกัน เตรียมสถานที่จอดรถให้เพียงพอกับปริมาณที่เกิดขึ้นจริง และควรสนับสนุนให้มีระบบขนส่งมวลชนในพื้นที่ให้มีการเชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับพื้นที่อื่น

ซึ่งการวางแผนจะสร้างความเป็นระเบียบและพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ประชาชนของชุมชน อันส่งผลต่อการพัฒนาในระดับจังหวัด และการเจริญเติบโตของพื้นที่ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาในระดับภาค และเป็นการพัฒนาระดับประเทศในที่สุด

ดังนั้น มหาวิทยาลัยเองในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน จึงควรมีการศึกษาและประเมินผลกระทบด้านต่างๆ ที่มีต่อพื้นที่ และประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดูแลพื้นที่ในการร่วมกันพัฒนาในเชิงบูรณาการต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบของผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยเอกชน ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันของมหาวิทยาลัย ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจที่ต่างกันด้วย
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบของผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยแห่งเดียวกัน ระยะเวลาที่แตกต่างกันออกไป
3. ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่อาจเกิดขึ้น ที่ไม่ได้เกิดจากมหาวิทยาลัยไว้ด้วย เพราะงานวิจัยชิ้นนี้ เน้นผลกระทบที่เกิดจากมหาวิทยาลัยเท่านั้น ไม่ได้พิจารณาถึงปัจจัยอื่นที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนได้อีก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ภาพถ่ายทางอากาศ. (2549). ภาพนิ่ง. กรุงเทพฯ: กรมแผนที่ทหาร.
- กฤษ เพิ่มทันจิตต์. (2536). ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเกิดเมือง. กรุงเทพฯ: ศรีเอทีฟพับลิชชิง.
- จงบกล ธรรมร่วมดี. (2547). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคในการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ บธ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จันทิมา ฉัตรไชยสิทธิกุล. (2529). การศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชนแออัดใน ก.ท.ม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เจริญ หมื่นชล. (2548). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคในการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตไดเนออร์สคลับ ในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ บธ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉัตรชัย พงศ์ประยูร (2527). ภูมิศาสตร์เมือง. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภูมิศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลนิศา สาระพล. (2540). การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองโดยรอบมหาวิทยาลัยสุรนารี. วิทยานิพนธ์ ผ.ม. (การวางแผนภาคและเมือง). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ. (2538). สถิติเพื่อนักบริหาร. กรุงเทพฯ: ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2544). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัชনী วายลี. (2541). ภูมิศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ดารณี ถวิลพัฒน์กุล. (2541). กระบวนการเป็นเมืองกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประเทศกำลังพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นราทิพย์ ชุตินวงศ์. (2548). ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิรชา บัณฑิตชาติ. (2533). การศึกษาลักษณะที่ตั้งชุมชนผู้มีรายได้ต่ำในเขตเมือง : กรณีศึกษาเขตชั้นกลางกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2531). *ระเบียบวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- เบญจวรรณ อารีสมาน. (2525). *บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาต่อการพัฒนาภาค ศึกษาเฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ผ.ม. (การวางแผนภาคและเมือง). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ภัทรินทร์ หงษ์ทอง. (2532). *การศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางในการวางแผนพัฒนาพื้นที่อันเนื่องจากการขยายตัวของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนบางขัน*. วิทยานิพนธ์ ผ.ม. (การวางแผนภาคและเมือง). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2531). *รายงานการประชุมวิชาการประจำปี 2531 เรื่องมหาวิทยาลัยเชียงใหม่กับการพัฒนาภาคเหนือ*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. (2548). *รายงานประจำปีการศึกษา 2547 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช. (2539). *เศรษฐกิจศาสตร์ภูมิภาคและเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- มานพ พงศทัต. (2527). *รูปแบบการใช้ที่ดินระบบและโครงสร้างการสัญจรของกรุงเทพมหานคร: การพัฒนาและแนวโน้มในอนาคต*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาพแผนที่ GIS. (2549). *ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์กรุงเทพมหานคร*. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2549, จาก http://www.bangkokgis.com/sr_landm
- วรรณรินทร์ พัฒนะเนก. (2543). *วิวัฒนาการชุมชนและการผังเมือง*. กรุงเทพฯ: สยามสเคชั่นเนอริชพพลายส์.
- สายชล สวามิภักดิ์. (2528). *ผลกระทบของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีที่มีต่อการเติบโตของชุมชนเมืองปัตตานี*. วิทยานิพนธ์ ผ.ม. (การวางแผนภาคและเมือง). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สาวิตร โกมาสถิตย์. (2549). *การตัดสินใจเลือกซื้อที่อยู่อาศัยแบบอาคารชุดในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- โสมสกา เพชรานนท์. (2547). *เศรษฐกิจเมือง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สรยุทธ มินะพันธ์. (2546). *เศรษฐกิจการจัดการองค์การธุรกิจ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สเตรทโทเนมิคส์.
- อุทิศ ขาวเขียว. (2535). *พัฒนาสังคม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- เอมอร วงษ์ศิริ. (2546). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อคอนโดมิเนียมเป็นที่พักอาศัยของประชากร ในเขตกรุงเทพมหานครหลังวิกฤติเศรษฐกิจ*. สารนิพนธ์ บธ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Allison M. onme. (2004). *The Economic impact of a University on its Community and State :Examining Trends Four Year Later*. Retrieved January 28, 2006, from <http://www.udel/IR/presentations>.
- Baker, B. (2000). *The Human Community*. Retrieved August 28, 2006, from <http://www.berkeley.edu>.
- Berry Berman; Joel R, Evan. (1986). *Retail Management Approach*. 3rd ed. New Jersey: Macmillan Publishing.
- Briggs, Asa. (1967). *Some Aspect of University Planning : In University Planning and Design*. London: Lund Humphries.
- Dober, Richard P. (1963). *Campus Planning*. New York: John wiley&son.
- Doxiadis, C.A. (2002). *Anthropolis : City for Human Development*. Retrieved May 25, 2006, from <http://www.sfsu.edu>.
- Gordon Aitken. (2001). *Economic impact of University college Worcester*. Retrieved January 28, 2006, from <http://www.rcu.co.uk>.
- Jeffrey M. Humphreys. (2005). *The Economic impact of University on System of Georgia Institutions on Their Regional Economies in FY2004*. Retrieved January 28, 2006, from <http://www.lcaoo.org>.
- John F. Mcdonald. (1997). *Fundamentals urban of economics*. Upper saddle river, NJ: Prentice Hall.
- Johnson, James. H (1975). *Urban Geography : An Introduction Analysis*. 2nd ed. Oxford: Pergamon Press.
- McGee. T.G. (1994). *Labour force Change and Mobility in the Extended Metropolitan Regions of Asia* in Roland J. Fuchs (eds.) *Mega-city Growth and the Future*. Tokyo: The United Nations University Press.
- Murphy, Raymode E. (1996). *The America City : and Urban*. New York: McGraw-Hill.
- Nash, George.; Waldorf, Dan; Price, Robert E. (1973). *The University and the City. Eight cases of involvement*. New York: McGraw-Hill.

O' Sullivan, Arthur. (2000). *Urban Economics*. 4th ed. Boston: McGraw-Hill.

Pointasia. (2006). Retrieved October 23, 2006, from <http://www.pointasia.com>

Thompson KS. (1994). *Nations Research Institute for Social Development*. 5th ed.

New York: McGraw-Hill.

University of Washington. (1998). *The City of Seattle and The University of*

Washington. Retrieved August 1, 2006, from

<http://www.washington.edu/community/cuagree.html>.

ภาคผนวก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุจิตรา ชำนิวิทย์กรณ์ อาจารย์ประจำคณะพัฒนาการเศรษฐกิจ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2. รองศาสตราจารย์โสมสกว เพชรานนท์ อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. คุณวรลักษณ์ มั่นสอศรี พัฒนาการจังหวัดนนทบุรี
4. คุณอภิชัย จิรโสภณ โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดนนทบุรี

แบบสอบถามสำหรับนักศึกษา

ผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยต่อชุมชน : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง O หน้าข้อความซึ่งตรงกับท่านที่สุด

1. เพศ O ชาย O หญิง

2. อายุ _____ ปี

3. คณะที่กำลังศึกษา

O บริหารธุรกิจ

O การบัญชี

O เศรษฐศาสตร์

O ศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์

O นิติศาสตร์

O นิเทศศาสตร์

O วิศวกรรมศาสตร์

O เทคโนโลยีสารสนเทศ

4. ชั้นปีที่ _____ .

5. ภูมิลำเนาของท่าน คือ ภาค _____ จังหวัด _____

6. สถานที่พักในปัจจุบันขณะศึกษาที่มหาวิทยาลัย	ลักษณะที่พักอาศัย				
	1	2	3	4	5
O บริเวณใกล้เคียงมหาวิทยาลัยถนนสามัคคี					
O บริเวณใกล้เคียงมหาวิทยาลัยประชาชื่นนนทบุรี					
O บริเวณใกล้เคียงมหาวิทยาลัยส่วนหลังม. ประปา – ซ. ชินเขต					
O พื้นที่บริเวณอื่นๆ โปรดระบุเขต / จังหวัด _____					

หมายเหตุ 1.บ้านของตนเอง 2. บ้านญาติ 3. หอพักของมหาวิทยาลัย 4. หอพักของเอกชน 5. บ้านเช่า

7. โดยปกติท่านเดินทางมายังมหาวิทยาลัยโดยวิธีใด

O การเดินด้วยเท้า

O รถยนต์ส่วนตัว

O รถโดยสารประจำทาง

O รถจักรยานยนต์ส่วนตัว

O รถจักรยานยนต์รับจ้าง

O รถรับจ้าง(TAXI)

O อื่นๆ (ระบุ _____)

8. ในแต่ละสัปดาห์ท่านมามหาวิทยาลัยกี่วัน _____ เฉลี่ยวันละกี่ชั่วโมง _____

9. ท่านมีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน _____ บาท

10. ท่านมีรายจ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือน _____ บาท

โดยค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ท่านสามารถแยกตามประเภทการใช้จ่ายได้ดังต่อไปนี้

ประเภทของการใช้จ่าย	ต่อเดือน (ร้อยละ)	สัดส่วนการใช้จ่ายจำแนกตามสถานที่ (ร้อยละ)		
		ในมหาวิทยาลัย	ใกล้มหาวิทยาลัย	ที่อื่น
ที่พักอาศัย สาธารณูปโภค				
โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต เคเบิลทีวี				
อาหารและเครื่องดื่ม				
เสื้อผ้าและอุปกรณ์การแต่งกาย				
รักษาพยาบาล				
บริการต่างๆ				
ของใช้ส่วนตัว				
การศึกษา				
การเดินทาง ยานพาหนะ				
พักผ่อนหย่อนใจ การท่องเที่ยว				

11. ถ้าท่านมีรายได้เพิ่มขึ้น 1,000 บาทต่อเดือน ท่านจะใช้จ่ายโดยเฉลี่ยแล้วเพิ่มขึ้น

จำนวน _____ บาทต่อเดือน และเหลือเป็นเงินออมจำนวน _____ บาทต่อเดือน

12. ท่านคิดว่ามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ส่งผลอย่างไรต่อชุมชน (เรียงลำดับจากมากที่สุด 3 อันดับ)

_____ สนับสนุนบทบาทศูนย์การศึกษาระดับสูง

_____ สนับสนุนความเจริญทางเศรษฐกิจ

_____ ส่งผลให้เกิดการพัฒนา การบริการสาธารณูปโภคในพื้นที่

_____ ทำให้เมืองมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว

_____ ทำให้การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในพื้นที่ชนเมืองลดลง

_____ สร้างปัญหาสังคมและปัญหาสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน

_____ อื่นๆ (โปรดระบุ _____)

13. ท่านคิดว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงใด ในบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัย (เรียงลำดับจากมากที่สุด 3 อันดับ)

_____ มีการเปลี่ยนแปลงจากพื้นที่ว่างเปล่าเป็นสิ่งปลูกสร้างเพิ่มมากขึ้น

_____ มีร้านค้า ร้านอาหาร และร้านบริการต่างๆ เพิ่มมากขึ้น

_____ มีผู้คนเข้าอาศัยอยู่บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยมากขึ้น

_____ มีบริการสาธารณะเพิ่มมากขึ้น เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์

_____ มีปัญหาด้านอาชญากรรม ยาเสพติด แหล่งบันเทิง การลักทรัพย์

_____ มีปัญหาด้านสภาพแวดล้อม เช่น น้ำเสีย ขยะ เพิ่มมากขึ้น

_____ อื่นๆ (โปรดระบุ _____)

14. ท่านคิดว่าชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยควรมีการพัฒนาแก้ไขด้านใดบ้าง (เรียงลำดับจากมากที่สุด 3 อันดับ)

_____ ควรเพิ่มพื้นที่สีเขียว เช่น สวนสาธารณะ สวนหย่อมให้มากขึ้น

_____ ควรเพิ่มบริการสาธารณสุข

_____ ควรมีบริการขนส่งสาธารณะในพื้นที่และเชื่อมต่อกับพื้นที่อื่นๆ

_____ ควรแก้ไขปัญหาด้านอาชญากรรม

_____ ควรแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น

_____ อื่นๆ (โปรดระบุ _____)

แบบสอบถามสำหรับอาจารย์และบุคลากร

ผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยต่อชุมชน : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง O หน้าข้อความซึ่งตรงกับท่านที่สุด

1. เพศ O ชาย O หญิง
2. อายุ _____ ปี
3. ตำแหน่ง O อาจารย์ O บุคลากรทั่วไป
4. ลักษณะการจ้างงาน O ประจำ O ชั่วคราว
5. ภูมิลำเนาของท่าน คือ ภาค _____ จังหวัด _____

6. สถานที่พักในปัจจุบันขณะทำงานที่มหาวิทยาลัย	ลักษณะที่พักอาศัย				
	1	2	3	4	5
O บริเวณใกล้เคียงมหาวิทยาลัยถนนสามัคคี					
O บริเวณใกล้เคียงมหาวิทยาลัยประชาชื่นนนทบุรี					
O บริเวณใกล้เคียงมหาวิทยาลัยส่วนหลังม. ประปา – ซ. ชินเขต					
O พื้นที่บริเวณอื่นๆ โปรดระบุเขต / จังหวัด _____					

หมายเหตุ 1.บ้านของตนเอง 2. บ้านญาติ 3. หอพักของมหาวิทยาลัย 4. หอพักของเอกชน 5. บ้านเช่า

7. โดยปกติท่านเดินทางมายังมหาวิทยาลัยโดยวิธีใด

- O การเดินด้วยเท้า
- O รถยนต์ส่วนตัว
- O รถโดยสารประจำทาง
- O รถจักรยานยนต์ส่วนตัว
- O รถจักรยานยนต์รับจ้าง
- O รถรับจ้าง(TAXI)
- O อื่นๆ (ระบุ _____)

8. ในแต่ละสัปดาห์ท่านมามหาวิทยาลัยกี่วัน _____ เฉลี่ยวันละกี่ชั่วโมง _____

9. ท่านมีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน _____ บาท

9.1 เงินเดือนจำนวน _____ บาท

9.2 รายได้อื่นจำนวน _____ บาท

10. ท่านมีรายจ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือน _____ บาท
โดยค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ท่านสามารถแยกตามประเภทการใช้จ่ายได้ดังต่อไปนี้

ประเภทของการใช้จ่าย	ต่อเดือน (ร้อยละ)	สัดส่วนการใช้จ่ายจำแนกตามสถานที่ (ร้อยละ)		
		ในมหาวิทยาลัย	ใกล้มหาวิทยาลัย	ที่อื่น
ที่พักอาศัย สาธารณูปโภค				
โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต เคเบิลทีวี				
อาหารและเครื่องดื่ม				
ค่าเสื้อผ้าและอุปกรณ์การแต่งกาย				
ค่ารักษาพยาบาล				
ค่าบริการต่างๆ				
ค่าของใช้ส่วนตัว				
การศึกษา - ฝึกอบรม				
ค่าเดินทาง ยานพาหนะ				
ค่าพักผ่อนหย่อนใจ การท่องเที่ยว				

11. ถ้าท่านมีรายได้เพิ่มขึ้น 1,000 บาทต่อเดือน ท่านจะใช้จ่ายโดยเฉลี่ยแล้วเพิ่มขึ้น
จำนวน _____ บาทต่อเดือน และเหลือเป็นเงินออมจำนวน _____ บาทต่อเดือน

12. ท่านคิดว่ามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตส่งผลอย่างไรต่อชุมชน (เรียงลำดับจากมากที่สุด 3 อันดับ)

_____ สนับสนุนบทบาทศูนย์การศึกษาระดับสูง

_____ สนับสนุนความเจริญทางเศรษฐกิจ

_____ ส่งผลให้เกิดการพัฒนา การบริการสาธารณูปโภคในพื้นที่

_____ ทำให้เมืองมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว

_____ ทำให้การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในพื้นที่ชนเมืองลดลง

_____ สร้างปัญหาสังคมและปัญหาสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน

_____ อื่นๆ (โปรดระบุ _____)

13. ท่านคิดว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงใด ในบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัย (เรียงลำดับจากมากที่สุด 3 อันดับ)

- _____ มีการเปลี่ยนแปลงจากพื้นที่ว่างเปล่าเป็นสิ่งปลูกสร้างเพิ่มมากขึ้น
- _____ มีร้านค้า ร้านอาหาร และร้านบริการต่างๆ เพิ่มมากขึ้น
- _____ มีผู้คนเข้าอาศัยอยู่บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยมากขึ้น
- _____ มีบริการสาธารณะเพิ่มมากขึ้น เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์
- _____ มีปัญหาด้านอาชญากรรม ยาเสพติด แหล่งบันเทิง การลักทรัพย์
- _____ มีปัญหาด้านสภาพแวดล้อม เช่น น้ำเสีย ขยะ เพิ่มมากขึ้น
- _____ อื่นๆ (โปรดระบุ _____)

14. ท่านคิดว่าชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยควรมีการพัฒนาแก้ไขด้านใดบ้าง (เรียงลำดับจากมากที่สุด 3 อันดับ)

- _____ ควรเพิ่มพื้นที่สีเขียว เช่น สวนสาธารณะ สวนหย่อมให้มากขึ้น
- _____ ควรเพิ่มบริการสาธารณูปโภค
- _____ ควรมีบริการขนส่งสาธารณะในพื้นที่และเชื่อมต่อกับพื้นที่อื่นๆ
- _____ ควรแก้ไขปัญหาด้านอาชญากรรม
- _____ ควรแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น
- _____ อื่นๆ (โปรดระบุ _____)

แบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการและกิจการ

ผลกระทบทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยต่อชุมชน : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง O หน้าข้อความซึ่งตรงกับท่านที่สุด

1. เพศ O ชาย O หญิง
 2. อายุ _____ ปี
 3. ระดับการศึกษา
 - O มัธยมศึกษา
 - O อนุปริญญา
 - O ปริญญาตรี
 - O สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป
 4. ภูมิลำเนาของท่าน คือ ภาค _____ จังหวัด _____
 5. ประเภทกิจการ

O ร้านอาหาร	O ร้านค้าปลีกสะดวกซื้อ
O ร้านซักรีด	O ร้านตัดผม - เสริมสวย
O หอพัก	O ร้านถ่ายเอกสาร
O ร้านเครื่องเขียน	O เจ้าของหมู่บ้าน
O ร้านอินเทอร์เน็ต	O ร้านเช่าหนังสือ
 6. บริเวณที่ตั้ง _____
 7. ระยะเวลาที่เข้ามาอยู่อาศัยหรือประกอบกิจการ _____ ปี
 8. กลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่เป็นใคร

O นักศึกษา	O อาจารย์และบุคลากร
O ประชาชนในชุมชน	O ไม่ทราบ
- โดยคิดเป็นสัดส่วนที่ได้รับจากกลุ่มนักศึกษา อาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
เป็นร้อยละ _____.
9. ทำไมถึงเลือกที่จะเข้ามาประกอบกิจการในชุมชนนี้หรือพื้นที่นี้
 - O อาศัยในพื้นที่นี้อยู่แล้ว
 - O เห็นว่าประชากรในมหาวิทยาลัยมีจำนวนมาก
 - O สะดวกในการเดินทาง
 - O อื่นๆ (โปรดระบุ _____)
 10. ท่านมีรายรับต่อเดือนเป็นจำนวนเงิน _____ บาทต่อเดือน

11. ท่านคิดว่ามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตส่งผลอย่างไรต่อชุมชน (เรียงลำดับจากมากที่สุด 3 อันดับ)

- _____ สนับสนุนบทบาทศูนย์การศึกษาในระดับสูง
- _____ สนับสนุนความเจริญทางเศรษฐกิจ
- _____ ส่งผลให้เกิดการพัฒนา การบริการสาธารณสุขปึกคึกในพื้นที่
- _____ ทำให้เมืองมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว
- _____ ทำให้การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในพื้นที่ชนเมืองลดลง
- _____ สร้างปัญหาสังคมและปัญหาสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน
- _____ อื่นๆ (โปรดระบุ_____)

12. ท่านคิดว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงใด ในบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัย (เรียงลำดับจากมากที่สุด 3 อันดับ)

- _____ มีการเปลี่ยนแปลงจากพื้นที่ว่างเปล่าเป็นสิ่งปลูกสร้างเพิ่มมากขึ้น
- _____ มีร้านค้า ร้านอาหาร และร้านบริการต่างๆ เพิ่มมากขึ้น
- _____ มีผู้คนเข้าอาศัยอยู่บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยมากขึ้น
- _____ มีบริการสาธารณะเพิ่มมากขึ้น เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์
- _____ มีปัญหาด้านอาชญากรรม ยาเสพติด แหล่งบันเทิง การลักทรัพย์
- _____ มีปัญหาด้านสภาพแวดล้อม เช่น น้ำเสีย ขยะ เพิ่มมากขึ้น
- _____ อื่นๆ (โปรดระบุ_____)

13. ท่านคิดว่าชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยควรมีการพัฒนาแก้ไขด้านใดบ้าง (เรียงลำดับจากมากที่สุด 3 อันดับ)

- _____ ควรเพิ่มพื้นที่สีเขียว เช่น สวนสาธารณะ สวนหย่อมให้มากขึ้น
- _____ ควรเพิ่มบริการสาธารณสุข
- _____ ควรมีบริการขนส่งสาธารณะในพื้นที่และเชื่อมต่อกับพื้นที่อื่นๆ
- _____ ควรแก้ไขปัญหาด้านอาชญากรรม
- _____ ควรแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น
- _____ อื่นๆ (โปรดระบุ_____)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล ศรศักดิ์ สัตยานุวัตร
 วันเดือนปีเกิด 28 สิงหาคม 2523
 อีเมลล์ sorasak.st@gmail.com

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2542 มัธยมศึกษาตอนปลาย
 จากโรงเรียนแสงทองวิทยา หาดใหญ่ สงขลา
 พ.ศ.2546 ศึกษาศาสตรบัณฑิต (เทคโนโลยีการศึกษา)
 จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 พ.ศ.2550 เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์)
 จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ